

בעניין:

1. _____ עיסאווי, ת"ז _____
2. _____ חמדאן, ת"ז _____
3. _____ מחיסן, ת"ז _____
4. _____ אבו חומוס, ת"ז _____
5. _____ ברכאת, ת"ז _____
6. _____ דארי, ת"ז _____
7. _____ פרופסור נורית פלד-אלחנן, ת"ז _____
8. _____ פרופסור יגאל ברונר, ת"ז _____
9. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר –
ע"ר מס' 580163517

ע"י ב"כ עוה"ד תהילה מאיר (מ"ר 71836) ו/או דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או בנימין אחסתרובה (מ"ר 58088) ו/או נדיה דקה (מ"ר 66713) ו/או אהרון מיילס קורמן (מ"ר 78484) ו/או מאיסא אבו סאלח - אבו עכר (מ"ר 52763)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל': 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

1. משטרת ישראל

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466590; פקס: 02-6467011

2. עיריית ירושלים

ע"י הלשכה המשפטית בעיריית ירושלים
כיכר ספרא 8, ירושלים
טל': 02-6297312; פקס: 02-6297125

המשיבות

עתירה למתן צו על תנאי

לפיכך נברא אדם יחידי... מפני שלום הבריות, שלא יאמר אדם לחברו אבא גדול מאביך... ולהגיד לך גדולתו של הקדוש ברוך הוא, שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה, ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו. לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם (משנה, סנהדרין ד, ה).

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיבות והמורה להן לבוא וליתן טעם מדוע לא יוסרו קוביות הבטון שהוצבו על רחוב אל ח'רובה שבירושלים המזרחית, באופן שחוסם את אחת מהכניסות לשכונת אל-עיסאווייה.

התשתית העובדתית

הצדדים לעתירה

1. **העותרים 1-6** הם תושבי אל-עיסאווייה, הנפגעים מהחסימה של כביש הגישה לכפר.
2. **העותרים 7 ו-8** הם מרצים ופעילים ב"אקדמיה לשוויון" – ארגון המאגד כ-650 מרצים, סטודנטים ועובדי מנהל במוסדות להשכלה גבוהה, החותר לקידום שוויון וייצוג באקדמיה של כל הציבורים החיים בישראל, מתוך שאיפה לצדק ושוויון בחברה כולה. אקדמיה לשוויון שותפה למאבק הציבורי של תושבי אל-עיסאווייה כנגד חסימת הכניסה הדרומית לשכונה.
3. **העותרת 9** היא עמותה רשומה, אשר שמה לה למטרה לסייע לאנשים שנפלו קורבן להתעמרות או קיפוח על ידי רשויות המדינה, ובכלל זה להגן על זכויותיהם של פלסטינים תושבי ירושלים המזרחית בפני ערכאות.
4. **המשיבה 1** היא משטרת ישראל. המשיבה 1 היא שהחליטה לחסום את הכניסה לשכונת אל-עיסאווייה, והיא מסרבת להסיר את החסימה. אחת הטענות של המשיבה 1 לגבי הסירוב שלה להסיר את החסימה היא ש"אין מדובר בדרך סטטוטורית, ואין אפשרות, גם מבחינת עיריית ירושלים, לפתוח את הדרך לתנועת רכבים". בשל כך צורפה גם **המשיבה 2** כצד להליך.

עיקרי העובדות ומיצוי ההליכים

5. העותרת 1, ילידת שנת 1944, נשואה ואם לבן. היא מתגוררת באל-עיסאווייה, בשכונה הסמוכה לדרך החסומה. העותרת 1 היא בעלת דוקטורט בחינוך ותארים נוספים בפסיכולוגיה ובמשפטים. היא עבדה בעבר כמורה, כמרצה וכמפקחת בבתי ספר, במכללות ובאוניברסיטאות, וכיום היא גמלאית.
העתק תעודת הזהות של העותרת 1 מצורף ומסומן **ע/1**.
6. העותר 2, יליד שנת 1944, נשוי ואב לחמישה ילדים. הוא בעל תואר שני בניהול מוסדות ציבוריים. הוא עבד בעבר באוניברסיטת אלקודס והוא ממייסדי הקליניקה המשפטית שם. העותר 2 נולד באל-עיסאווייה ומתגורר שם במשך כל חייו. ביתו ממוקם בסמוך לחסימה, במרחק של כשבע דקות הליכה מהאוניברסיטה העברית.
העתק תעודת הזהות של העותר 2 מצורף ומסומן **ע/2**.
7. העותר 3, יליד שנת 1966, נשוי. הוא מתגורר באל-עיסאווייה, במרחק של מטרים בודדים מהחסימה.
העתק תעודת הזהות של העותר 3 מצורף ומסומן **ע/3**.
8. העותרת 4, ילידת שנת 1955, נשואה ואם לשתי בנות ומתגוררת באל-עיסאווייה.
העתק תעודת הזהות של העותרת 4 מצורף ומסומן **ע/4**.
9. העותר 5, יליד שנת 1965, נשוי ואב לשבעה ילדים. הוא מתגורר באל-עיסאווייה מאז שנת 2015, ועובד כסגן מנהל המחלקה המשפטית באורינט האוס, ובנוסף הוא עובד במחלקת המחקר שם.
העתק תעודת הזהות של העותר 5 מצורף ומסומן **ע/5**.

10. העותר 6, יליד שנת 1970, נשוי ואב לשמונה ילדים. הוא מתגורר באל-עיסאווייה, במרכז הכפר. בבעלותו של העותר 6 חברת אוטובוסים, העוסקת, בין היתר, בהסעת תושבים מאל-עיסאווייה לפרויקטים לימודיים שמתנהלים מחוץ לכפר.

העתק רישיון הנהיגה של העותר 6 מצורף ומסומן ע/6.

11. אל-עיסאווייה היא כפר שהוקם במאה ה-16. בשנת 1967 סופח השטח הבנוי של אל-עיסאווייה, עם כרבע מהאדמות החקלאיות של הכפר, לירושלים. בסמוך לאל-עיסאווייה נבנו קמפוס האוניברסיטה העברית בהר הצופים ובית החולים הדסה הר הצופים, ולאחר שנת 1967 הוקמה באזור שכונת הגבעה הצרפתית.

12. לאל-עיסאווייה יש ארבע כניסות – אחת סמוכה לשכונת הגבעה הצרפתית, ברחוב לוחמי הגטאות, ליד תחנת הדלק; שתיים מכביש מספר 1 – אחת מהן ממערב לא-זעיים, והשנייה מדרום לענאתא; ואחת – זו שבה עוסקת עתירה זו – ברחוב אל ח'רובה, ליד החניון הסמוך לכניסה הראשית לקמפוס האוניברסיטה העברית בהר הצופים. כניסה זו נחסמה למעבר של כלי רכב על ידי קוביות בטון. תושבי אל-עיסאווייה תלויים בשאר העיר ירושלים למילוי צרכי היומיום שלהם – עבודה, בתי ספר, מכללות, אוניברסיטאות, מרכזים רפואיים וכיו"ב. היציאה שמשמשת את רוב התושבים לכל המטרות האלה, בהיעדר אפשרות לצאת מהכפר דרך רחוב אל ח'רובה, היא היציאה שסמוכה לגבעה הצרפתית, ולא שתי היציאות הנוספות, שמשמשות את מי שנוסע לכיוון מעלה אדומים.

תמונה של החסימה מצורפת ומסומנת ע/7;

מפה של האזור מצורפת ומסומנת ע/8.

13. רחוב אל ח'רובה, החסום כיום, הוא דרך היסטורית הקיימת מזה שנים רבות. הרחוב נחסם לראשונה בתקופת האינתיפאדה השנייה, בשנת 2001 בערך. החסימה נותרה במקום במשך כעשר שנים, ואז הוסרה, ולאחר הפוגה קצרה היא הוצבה שוב, בשנת 2014, בתקופת המלחמה בעזה. מאז לא הוסרה החסימה.

14. החסימה של הכניסה לאל-עיסאווייה פוגעת בצורה קשה בתושבים. באל-עיסאווייה מתגוררים כעשרים אלף תושבים לפחות. הסגירה של אחת מהיציאות מהשכונה יוצרת עומסי תנועה כבדים ביותר. העומס הכבד על דרכי היציאה מהשכונה פוגע בתושבים הרבים שצריכים לצאת מהשכונה בבקרים ומכביד עליהם מדי יום. רוב התושבים של אל-עיסאווייה עובדים מחוץ לשכונה והם צריכים לצאת ממנה בבקרים ומתקשים בכך, בשל החסימה של הכביש. מי שצריך להגיע לפגישה, לתור בקופת חולים או להתחייבות אחרת, צריך לצאת מהבית זמן רב לפני המועד כדי לא לאחר.

15. רבים מתושבי אל-עיסאווייה אף עובדים באוניברסיטה העברית ובבית החולים הדסה הר הצופים, הסמוכים מאוד לכביש החסום, והחסימה של היציאה מאל-עיסאווייה דרך רחוב אל ח'רובה מאריכה באופן דראסטי את הזמן שאורכת הנסיעה של התושבים האלה לעבודה – הם נאלצים להמתין בפקקים במשך עשרות דקות בכל יום, כדי להגיע למבנים הממוקמים בסמוך לחסימה. כך גם לגבי הסטודנטים באוניברסיטה העברית המתגוררים באל-עיסאווייה, וכך גם לגבי מי שעובד במקומות רחוקים יותר, אך ביתו סמוך לדרך החסומה.

16. בבתי הספר באל-עיסאווייה יש מחסור בכיתות לימוד ולכן ילדים רבים מאל-עיסאווייה לומדים בשכונות אחרות וגם הם צריכים לצאת מהשכונה בבקרים. באל-עיסאווייה גם אין מרכזי קניות, אלא רק חנויות מכולת, והתושבים עורכים את רוב הקניות שלהם מחוץ לשכונה. שירותי הבריאות בקופת החולים באל-עיסאווייה ניתנים על ידי זכיינים והאיכות שלהם נחותה באופן משמעותי מאיכות

השירותים הניתנים במרפאות בירושלים המערבית, וגם לצורך זה יש לצאת מהשכונה. על כן, אנשים רבים מאוד צריכים לצאת מאל-עיסאווייה, עומסי התנועה במקום הם כבדים ביותר, ואנשים רבים נפגעים מכך מדי יום.

17. בנוסף, רבים מתושבי אל-עיסאווייה מתפללים במסגד אל-אקצא בימי שישי, בתפילת הצהריים, ובגלל החסימה של רחוב אל ח'רובה, נוצרים פקקי תנועה ארוכים מאוד בתוך הכפר, כאשר כולם צריכים לצאת מהכפר באותו הזמן.

18. מהעותרים נמסר כי בשעות הבוקר, בין 7:00-9:00 בערך, הם תקועים באופן קבוע בפקקי התנועה **בתוך הכפר במשך כשלושים או ארבעים דקות**, כיוון שכל המכוניות מתנקזות לאותו המקום, והדבר מקשה עליהם, גוזל את זמנם ומשבש את התכניות שלהם. העותר 5 מסר כי תנאי התנועה באל-עיסאווייה הם בלתי נסבלים ולא מתקבלים על הדעת, וכי האוכלוסייה של אל-עיסאווייה גדולה, ולא ניתן להסתפק במצב שבו כל התנועה מתנקזת לכניסה אחת.

19. בנוסף, העותרים מסרו כי החסימה מסכנת את התושבים במקרי חירום. אלמלא החסימה, ניתן היה להגיע מתוך הכפר לחדר המיון בהדסה הר הצופים, ברכב פרטי או באמבולנס, בתוך דקות בודדות. אך בגלל החסימה, הנסיעה מאל-עיסאווייה לבית חולים זה, הצמוד לכפר, יכולה לארוך זמן רב, במיוחד בשעות העומס וכאשר יש מחסום משטרתי ביציאה מהכפר לכיוון הגבעה הצרפתית.

20. תושבי אל-עיסאווייה פנו למוקד להגנת הפרט בעניין החסימה לאחר שפרצה שריפה בביתו של העותר 3, הסמוך לחסימה, ביום 19.9.2019. השריפה פרצה בשעה שלוש בבוקר, כשבני הבית – העותר 3, אשתו ואחינו – ישנו. השריפה התחילה בסמוך לכניסה לבית, כך שבני הבית היו לכודים בתוך הבית ולא יכלו לצאת ממנו. העותר 3 ובני משפחתו יצאו למרפסת, ומשם שכניהם מהכפר עזרו לחלץ אותם. העותר 3 סובל מנכות ברגלו, המקשה על תנועתו, ולקח לו הרבה זמן לצאת מהבית, ובשל כך הוא שאף עשן רב ולבסוף איבד את הכרתו. העותר 3 פונה לבית החולים באמבולנס, אך גם האמבולנס וגם מכבי האש הגיעו לבית באיחור גדול. מכבי האש הגיעו לבית רק כעבור כארבעים דקות, לאחר שהשריפה כבר כילתה חלק ניכר מהבית. בני המשפחה היו נתונים בסכנת חיים, והם ניצלו ממוות רק בזכות תושבי הכפר, שחילצו אותם מהבית בעצמם וכיבו את השריפה. כתוצאה מהאיחור בהגעה של מכבי האש, נגרם נזק רב לבית ולרכוש שהיה בו. כאמור, הבית של העותר 3 נמצא ליד החסימה, ואילו רכבי ההצלה היו יכולים לעבור בכביש החסום, הם היו מגיעים לבית מיד.

21. העותר 2, בן ה-76, נולד וגדל באל-עיסאווייה וחי בה כל חייו. כך הוא אמר על הכביש החסום: "אני זוכר את עצמי נוסע בכביש הזה כל החיים – אני ואבא וסבתא. זה הכביש שמוביל לאל-אקצא, למזרח העיר, לשוק. זה כביש היסטורי. זו הדרך הראשונה שהיתה לכפר. זו הדרך הקצרה ביותר להגיע לעיר העתיקה. הדרך הזאת מלווה בהרבה זיכרונות. אם זה זיכרונות ילדות, לא רק שלי אלא גם של ההורים שלי. יש בדרך הזאת כל מיני סימנים טופוגרפיים שתמיד מעלים זיכרונות, גם שלי וגם של ההורים שלי".

22. העותר 6 מסר כך: "חשוב לי, בתור הורה, לבנות סביבה תומכת ושוויונית עבור הצעירים שלנו. למרות כל הקשיים שהמסד מערים, האנשים רוצים דברים פשוטים – לחיות כמו כולם, בכבוד ובנחת, בלי לחץ ועומס". העותר 6 סיפר שחברת האוטובוסים שלו הסיעה באופן קבוע קבוצת נשים מאל-עיסאווייה לאוניברסיטה העברית, לצורך השתתפות בפרויקט "מדברות עברית". בנוסף, החברה הסיעה כמאה תלמידי ותלמידות תיכון, מאל-עיסאווייה ומשכונות נוספות, לפרויקט שנקרא "המסלול לאוניברסיטה". הפרויקט כלל הדרכה בנושא ההרשמה לאוניברסיטה, הכוונה בלימודים והכרות עם האוניברסיטה וחוגיה, ומטרתו עידוד לימודים אקדמיים ושיקום נוער. העותר 6 מסר כי בשל החסימה

של רחוב אל ח'רובה ועומסי התנועה שנגרמו בגללה, האוטובוסים התקשו לצאת מהכפר והגיעו באיחור למפגשים, שנועדו לתת הזדמנויות לנשים ולנערים מהכפר. יש בכך ביטוי מוחשי אירוני לקשיים שמוצבים לפני תושבי אל-עיסאווייה המבקשים לרכוש השכלה ולהרחיב את טווח האפשרויות שלהם.

23. בשנת 2014 הוגשה עתירה כנגד החסימה של הכניסות לאל-עיסאווייה דרך רחוב אל ח'רובה ודרך רחוב לוחמי הגטאות (בג"ץ 7625/14 אבו ריאל נ' השר לביטחון פנים – מר יצחק אהרונוביץ). בתגובה המקדמית לעתירה, המדינה נימקה את החסימות בקיומן של "הפרות סדר חמורות" מצד אנשים שיצאו מאל-עיסאווייה. המדינה טענה כי "פיקוד המרחב של המשטרה מקיים הערכות מצב עיתיות, ונושא פתיחת הציר השני נבחן מעת לעת. כאשר ישתנה המצב הבטחוני במקום, באופן שלא יחייב את סגירת הציר השני, ניתן יהיה, על פי הערכת המצב, לפתוח את הציר לתנועת כלי רכב" (סעיף 9). עוד צוין בתגובה המקדמית כי החסימה הנוספת, ברחוב לוחמי הגטאות, הוצבה פעמיים בעקבות הפרות סדר, ובשתי הפעמים היא הוסרה מספר ימים לאחר הצבתה – חמישה ימים בפעם הראשונה, ושמונה ימים בפעם השנייה.

העתק התגובה המקדמית בבג"ץ 7625/14 מצורף ומסומן ע/9.

24. באשר לחסימה של רחוב אל ח'רובה, ביום 19.2.2015 ניתנה החלטה באותו ההליך, על פיה בא כוח המשיבים הודיע שהמשיבים ישקלו להסיר את החסימה הזאת בתוך שלושה חודשים, אם לא יתקיימו עוד הפרות סדר באזור.

25. המשיבים הגישו בהמשך הודעה מעדכנת, על פיה הם החליטו שלא להסיר את החסימה לאחר אותם שלושה חודשים. בא כוח העותר לא הגיש תגובה להודעה המעדכנת, ובסופו של דבר העתירה נמחקה מחמת חוסר מעש.

26. כאמור, החסימה לא הוסרה גם במהלך החודשים והשנים שלאחר מכן. בעוד שהחסימה של הדרך הנוספת הוסרה פעמיים ימים ספורים לאחר הצבתה, נראה כי החסימה של רחוב אל ח'רובה הפכה מזמנית לקבועה.

27. תושבים מאל-עיסאווייה פנו למוקד להגנת הפרט בסוף שנת 2019 בבקשה לסיוע בהסרת החסימה, לאחר שהחסימה מנעה ממכבי האש להגיע בתוך זמן סביר לביתו הבוער של העותר 3, כאמור.

28. המוקד להגנת הפרט פנה ביום 9.1.2020 למפקד מחוז ירושלים אצל המשיבה 1 וכתב כך :

על פי תגובה שהוגשה מטעם המדינה בבג"ץ 7625/14, שעסק באותה החסימה, החסימה של כביש זה הוצבה לראשונה בשנת 2001. המדינה ייחסה אז את ההצבה של החסימה לפיגועים שנערכו באותה העת על ידי אנשים שהשתמשו בכביש. אולם, על פי התגובה, החסימה לא הוסרה עם חלוף הזמן מאז אותם הפיגועים, אלא נותרה במקום במשך למעלה מעשר שנים, עד לשנת 2012, ואז היא הוסרה.

לאחר פרק זמן קצר שבו התאפשרה התנועה של כלי רכב בכביש, החסימה הוצבה בשנית בשנת 2014. על פי טענת המדינה, הסיבה לחסימה היתה הפרות סדר על ידי אנשים שיצאו מעיסאווייה באמצעות כלי רכב וחזרו אליה דרך כביש זה.

אולם, המדינה טענה כי המשטרה מקיימת הערכות מצב עיתיות בעניין וכי נושא הפתיחה של הכביש נבחן מעת לעת.

בהחלטה שהתקבלה בבג"ץ 7625/14 ביום 19.2.2015 נמסר כי "מתנהלים מגעים עם גורמים מעיסאווייה שבמסגרתם תישקל, בתוך 3 חודשים, גם פתיחת נתיב זה, היה ולא תתקיימנה עוד הפרות סדר באזור" (סעיף 3).

למרות זאת, החסימה לא הוסרה לאחר אותם האירועים והיא מוצבת במקום באופן קבוע, למעט הפוגות קצרות, מזה **כתשע עשרה שנים**.

החסימה של כביש הגישה לעיסאווייה פוגעת בצורה קשה ברווחתם של תושבי השכונה...

החסימה של כביש הגישה לשכונת עיסאווייה בשל "הפרות סדר" שאירעו לפני שנים אינה סבירה ואינה מידתית. החסימה מהווה ענישה קולקטיבית אסורה של תושבי שכונה שלמה על מעשים שלא הם עשו, דבר שלא יעלה על הדעת שייעשה ביחס לשכונה יהודית בעיר.

החסימה של כביש הגישה לעיסאווייה פוגעת ללא הצדקה בזכות של תושבי השכונה לחופש תנועה ובשגרת חייהם. זאת בעוד שהאירועים שעליהם התבססה החסימה, לטענת המדינה, חלפו לפני זמן רב, כך שכיום אין תכלית הגיונית לחסימה.

על כן, נבקשכם להסיר את החסימה של כביש הגישה לעיסאווייה ולאפשר תנועה חופשית של כלי רכב בכביש.

העתק הפנייה של המוקד להגנת הפרט מיום 9.1.2020 מצורף ומסומן ע/10.

29. ביום 14.1.2020 התקבלה תשובתו של היועץ המשפטי למשיבה 1 במחוז ירושלים, ובה נכתב כך:

כפי שצינת בפנייתך, החסימה שבנדון מוצבת במקום שנים רבות, מאז שנת 2001, מטעמים ביטחוניים ומבצעיים. הצורך בהמשך הצבת החסימה, נבחן מבצעית מעת לעת. עוד כפי שהזכרת, הוגשה עתירה לבג"צ כנגד החסימה (בג"צ 7625/14, אבו ריאל נ' השר לבט"פ ואח') – אשר נמחקה.

עם זאת, בניגוד לאמור בפנייתך, אין מדובר ב"ענישה" וודאי שלא ב"ענישה קולקטיבית"; הטעמים המקצועיים מבצעיים שעמדו בבסיס הצורך בהצבת החסימה, עודם קיימים, ואף ביתר שאת, בעת הנוכחית.

כפי שפורט בתגובת המדינה במסגרת העתירה לעיל, החסימה הכרחית לצורך התמודדות עם אירועים אלימים ומסכני חיים כלפי תושבי הגבעה הצרפתית ובאי האוניברסיטה ובית החולים והסרתה תעמיד בסיכון חמור את הציבור, שלומו ובטחונו.

כפי שוודאי ידוע לך, בתקופה האחרונה מתרחשים אירועים רבים של הפרות סדר אלימות ומסכנות חיים בעיסווייה, הן כלפי כוחות הביטחון והן כלפי גורמים אזרחיים.

עוד נזכיר, כי ישנם שלושה צירי כניסה ויציאה נוספים מעיסווייה, כולל בקרבת כביש הגישה הדרומי בו עסקינן.

במלאכת האיזון שבין הסיכונים הביטחוניים הכרוכים בהסרת החסימה ובין הפגיעה המסוימת בחופש התנועה של תושבי עיסווייה, לא נפל לטעמנו פגם ומדובר באיזון מידתי וראוי.

לאור האמור, לעת הזו אנו נאלצים לדחות בקשתך ומודים לך על פנייתך.

העתק המכתב של המשיבה 1 מיום 14.1.2020 מצורף ומסומן ע/11.

30. המוקד להגנת הפרט השיב למכתב זה ביום 26.1.2020 וכתב כך:

בתשובתכם מיום 14.1.2020 לפנייתנו בעניין הסרת החסימה נכתב כך:

כפי שפורט בתגובת המדינה במסגרת העתירה לעיל, החסימה הכרחית לצורך התמודדות עם אירועים אלימים ומסכני חיים כלפי תושבי הגבעה הצרפתית ובאי האוניברסיטה ובית החולים והסרתה תעמיד בסיכון חמור את הציבור, שלומו ובטחונו.

כפי שוודאי ידוע לך, בתקופה האחרונה מתרחשים אירועים רבים של הפרות סדר אלימות ומסכנות חיים בעיסווייה, הן כלפי כוחות הביטחון והן כלפי גורמים אזרחיים (סעיפים 4-5).

אולם, למעשה, לא ברור לנו מתשובתכם מהם האירועים שעליהם התבססה החלטתכם שלא להסיר את החסימה שבעניינה פנינו, וכיצד מסייעת החסימה בהתמודדות עם אותם האירועים?

על כן, נבקש לקבל את המידע הבא:

- א. מתי התקבלה החלטתכם האחרונה על אי הסרת החסימה?
- ב. באלו תאריכים התרחשו האירועים שבגללם החלטתם בפעם האחרונה שלא להסיר את החסימה?
- ג. היכן בדיוק אירעו אותם האירועים?

- ד. כמה אנשים נפגעו בכל אחד מאותם האירועים? כמה מהנפגעים בכל אחד מהאירועים לא היו שוטרים, אלא תושבי הגבעה הצרפתית, באי האוניברסיטה, באי בית החולים הדסה או "גורמים אזרחיים" אחרים?
- ה. כמה מתושבי הגבעה הצרפתית הותקפו על ידי תושבי עיסאווייה במהלך שלושת החודשים האחרונים? באלו תאריכים אירעו אותם מקרים והיכן בדיוק?
- ו. כמה מבאי האוניברסיטה העברית הותקפו על ידי תושבי עיסאווייה במהלך שלושת החודשים האחרונים? באלו תאריכים אירעו אותם מקרים והיכן בדיוק?
- ז. כמה מבאי בית החולים הדסה הותקפו על ידי תושבי עיסאווייה במהלך שלושת החודשים האחרונים? באלו תאריכים אירעו אותם מקרים והיכן בדיוק?
- ח. כמה בני אדם המוגדרים על ידיכם כ"גורמים אזרחיים" הותקפו על ידי תושבי עיסאווייה במהלך שלושת החודשים האחרונים? באלו תאריכים אירעו אותם מקרים והיכן בדיוק?
- ט. כיצד סייעה החסימה של כביש הגישה לעיסאווייה בהתמודדותכם עם האירועים האלימים ומסכני החיים כלפי תושבי הגבעה הצרפתית ובאי האוניברסיטה ובית החולים?
- י. כיצד נבחנת על ידיכם ההשפעה של החסימה של כביש הגישה לעיסאווייה על ההתמודדות עם אירועים אלימים ומסכני חיים, בהינתן העובדה שהחסימה נמצאת במקום מזה שנים רבות?
- יא. באלו מועדים התקיימו ישיבות שבהן נדונה האפשרות להסיר את החסימה, מאז הצבתה בשנת 2014 ועד היום?

העתק המכתב של המוקד להגנת הפרט מיום 26.1.2020 מצורף ומסומן ע/12.

31. ביום 25.2.2020 התקבל מכתב מטעם המשיבה 1, בו נכתב כך:

הנימוקים המבצעיים לעמדתנו פורטו, ככל שניתן במסגרת מענה פומבי, בתגובת המדינה לבג"צ, אשר הוזכרה במענה הקודם מטעמנו ועניינם אפשרויות הגעתם והימלטותם של גורמי טרור ופעילי הפס"ד למקום וכן אופן התארגנותם לצורך ביצוע פעילות פח"ע והפס"ד במקום.

כאמור, במהלך התקופה נבחן הנושא מעת לעת, לאחרונה לאחר הגשת פנייתך בנושא.

בעניין האירועים נציין, כי במהלך שנת 2019 אירעו עשרות אירועים כנגד בית החולים הדסה הר הצופים, האוניברסיטה העברית, בסיס עופרית והצירים הסמוכים, במסגרתם יודו בקבוקי תבעירה ואבנים, נורו זיקוקים, הוצתו רכבים ונגרמו נזקים רבים לרכוש.

בשולי הדברים נציין, כי מבדיקה שערכנו עם עיריית ירושלים עולה, כי אין מדובר בדרך סטטוטורית, ואין אפשרות, גם מבחינת עיריית ירושלים לפתוח את הדרך לתנועת רכבים.

העתק המכתב של המשיבה 1 מיום 25.2.2020 מצורף ומסומן ע/13.

32. המוקד להגנת הפרט השיב ביום 14.5.2020 כך:

במכתבנו מיום 26.1.2020 ביקשנו לקבל תשובות לאחת עשרה שאלות בעניין המקומות המדויקים שבהם התרחשו האירועים הנטענים; התאריכים של אותם אירועים; מספר הנפגעים בכל אחד מאותם האירועים; מספר תושבי הגבעה הצרפתית, באי האוניברסיטה העברית, באי בית החולים הדסה והגורמים האזרחיים האחרים שהותקפו על ידי תושבי עיסאווייה במהלך שלושת החודשים האחרונים; וההליכים שבמסגרתם הוחלט לאורך השנים שלא להסיר את החסימה.

אולם, במכתבכם מיום 25.2.2020 לא נמסרו הפרטים שהתבקשו במכתבנו. לא נמסר התאריך של אף אחד מהאירועים הנטענים; לא נמסרו המקומות המדויקים שבהם הם התרחשו; ולא נמסר כל נתון בעניין מספר הנפגעים באותם אירועים – לא מספר הנפגעים בכל אחד מהאירועים הנטענים, לא מספר תושבי הגבעה הצרפתית, באי האוניברסיטה העברית, באי בית החולים הדסה והגורמים האזרחיים האחרים שהותקפו על ידי תושבי עיסאווייה במהלך שלושת החודשים האחרונים, ואף לא מספר האנשים שנפגעו מהאירועים הנטענים בשנת 2019 כולה.

על פי מכתבכם, האירועים האלימים הנטענים הופנו כלפי "בית החולים הדסה הר הצופים, האוניברסיטה העברית, בסיס עופרית והצירים הסמוכים". כמו כן, במכתבכם הוזכר כי "נגרמו נזקים רבים לרכוש", אך לא הוזכרו נזקים כלשהם לבני

אדם, נושא בו עסקו חמש מהשאלות שלנו. כלומר, במכתבכם אין אינדיקציה לכך שנפגעו אנשים במסגרת האירועים הנטענים, או שנעשו ניסיונות לפגוע באנשים, על אף שמכתביכם יוצרים רושם כזה.

גם לא נמסרו במכתבכם הנתונים שביקשנו בעניין מועדי קבלת החלטות בעניין ההסרה של החסימה לאורך השנים.

אין לנו אלא להסיק מהדברים שהסירוב שלכם להסיר את החסימה אינו מתבסס על נתונים קונקרטיים בעניין הפגיעה של תושבי עיסאווייה באנשים העוברים באזור, תוך שימוש בדרך החסומה – אם הדבר אכן קורה – ובעניין האפקטיביות של החסימה במניעה של תופעה זו, אם היא קיימת. משכך, אין מקום לסירוב זה, הפוגע בצורה קשה ברווחתם של תושבי השכונה באופן יומיומי.

באשר לטענתכם כי לא מדובר בדרך סטטוטורית ולכן אין אפשרות לפתוח את הדרך לתנועת רכבים, לא ברור לנו מדוע יש אפשרות להציב קוביות בטון במקום ואין אפשרות להסירן. כאמור, החסימה כבר הוסרה בעבר, בשנת 2012, אך מאז היא הוצבה מחדש. הודעתם לבג"ץ בשנת 2015 כי תשקלו להסיר את החסימה שוב. נראה, אם כן, כי הסרת החסימה היא אפשרית.

העתק המכתב של המוקד להגנת הפרט מיום 14.5.2020 מצורף ומסומן ע/14.

33. תזכורת נשלחה ביום 20.7.2020.

העתק התזכורת מיום 20.7.2020 מצורף ומסומן ע/15.

34. ביום 4.8.2020 התקבל מכתב מהמשיבה 1, בו נכתב כך:

בפנייתך שבסימוכין, הנך מבקשת פירוט נרחב יותר של האירועים במקום. זאת ועוד, הנך מסיקה, במסקנה שבטעות יסודה, כי לא נעשו ניסיונות פגיעה באנשים.

אביא לידיעתך כי מרבית האירועים באזור הנם אירועים חמורים ומסכני חיים, אשר נעשו במטרה ברורה לפגוע באנשים. האירועים כללו הצתות, יידויי אבנים, ירי זיקוקים, השלכת בקבוקי תבערה, הפרות סדר ועוד.

במהלך שנת 2019 אירעו 66 אירועים באזור הרלוונטי (ביה"ח הדסה הר הצופים, האוניברסיטה העברית – כביש מרטין בובר ובסיס עופרית) ובמהלך 2020 ועד סוף יולי 42 אירועים, בהתאם לפירוט להלן...

חומרת האירועים, היקפם ואופיים, מעידים על המסוכנות הגלומה בהם ולפיכך אין בידנו לקבל ניסיונות להקל ראש ולהמעט בחומרתם.

בשולי הדברים נשוב על אשר הדגשנו במענים קודמים, כי מבדיקה שערכנו עם עיריית ירושלים עולה, כי אין מדובר בדרך סטטוטורית, ואין אפשרות, גם מבחינת עיריית ירושלים לפתוח את הדרך לתנועת רכבים.

העתק המכתב של המשיבה 1 מיום 4.8.2020 מצורף ומסומן ע/16.

35. המוקד להגנת הפרט השיב ביום 16.8.2020 כך:

במכתבנו מיום 26.1.2020 ביקשנו לקבל את המידע הבא:

- א. מתי התקבלה החלטתכם האחרונה על אי הסרת החסימה?
- ב. באלו תאריכים התרחשו האירועים שבגללם החלטתם בפעם האחרונה שלא להסיר את החסימה?
- ג. היכן בדיוק אירעו אותם האירועים?
- ד. כמה אנשים נפגעו בכל אחד מאותם האירועים? כמה מהנפגעים בכל אחד מהאירועים לא היו שוטרים, אלא תושבי הגבעה הצרפתית, באי האוניברסיטה, באי בית החולים הדסה או "גורמים אזרחיים" אחרים?
- ה. כמה מתושבי הגבעה הצרפתית הותקפו על ידי תושבי עיסאווייה במהלך שלושת החודשים האחרונים? באלו תאריכים אירעו אותם מקרים והיכן בדיוק?
- ו. כמה מבאי האוניברסיטה העברית הותקפו על ידי תושבי עיסאווייה במהלך שלושת החודשים האחרונים? באלו תאריכים אירעו אותם מקרים והיכן בדיוק?
- ז. כמה מבאי בית החולים הדסה הותקפו על ידי תושבי עיסאווייה במהלך שלושת החודשים האחרונים? באלו תאריכים אירעו אותם מקרים והיכן בדיוק?

- ח. כמה בני אדם המוגדרים על ידיכם כ"גורמים אזרחיים" הותקפו על ידי תושבי עיסאווייה במהלך שלושת החודשים האחרונים? באלו תאריכים אירעו אותם מקרים והיכן בדיוק?
- ט. כיצד סייעה החסימה של כביש הגישה לעיסאווייה בהתמודדותכם עם האירועים האלימים ומסכני החיים כלפי תושבי הגבעה הצרפתית ובאי האוניברסיטה ובית החולים?
- י. כיצד נבחנת על ידיכם ההשפעה של החסימה של כביש הגישה לעיסאווייה על ההתמודדות עם אירועים אלימים ומסכני חיים, בהינתן העובדה שהחסימה נמצאת במקום מזה שנים רבות?
- יא. באלו מועדים התקיימו ישיבות שבהן נדונה האפשרות להסיר את החסימה, מאז הצבתה בשנת 2014 ועד היום?

במכתבכם מיום 4.8.2020 הבהרתם כי "עניינה של החסימה נבחן מעת לעת, ולאחרונה סמוך לאחר הגשת פנייתך בנושא בחודש ינואר". זו תשובה חלקית לשאלה א – לא צוין תאריך ספציפי, ושלחתי שתי פניות בנושא בחודש ינואר.

בנוסף הובאה במכתבם טבלה המפרטת תאריכים של "אירועים" ומחלקת אותם לשלוש קטגוריות; בסיס עופרית, בית החולים הדסה הר הצופים ומרטין בובר. זו תשובה חלקית לשאלות ב ו-ג. ביקשנו מידע על המיקום המדויק של האירועים הנטענים, ולא על האזור הכללי בו התרחשו.

שאלות ד-יא טרם נענו על ידיכם.

כזכור, במכתבכם מיום 14.1.2020 נטען כי "החסימה הכרחית לצורך התמודדות עם אירועים אלימים ומסכני חיים כלפי תושבי הגבעה הצרפתית ובאי האוניברסיטה ובית החולים" (סעיף 4). אולם, במכתבכם מיום 4.8.2020 לא הוזכר אף אירוע שהתרחש באזור הגבעה הצרפתית. מנגד, הוזכרו במכתב זה אירועים שהתרחשו, על פי הנטען, באזור הבסיס הצבאי עופרית. זאת על אף שלא נטען במכתבכם מיום 14.1.2020 שהחסימה נועדה להגן על החיילים שבבסיס הצבאי, וודאי שאין מקום לחסימה של כביש הגישה לשכונה לצורך הגנה על חיילים הנמצאים בבסיס צבאי.

בעיסאווייה מתגוררים כעשרים אלף תושבים. החסימה של כביש הגישה לשכונה יוצרת עומסי תנועה כבדים ביותר, והדבר מכביד על התושבים כולם, בכל יציאה שלהם מהשכונה. בנוסף, החסימה של הכביש מעכבת את ההגעה של כוחות ההצלה לשכונה ומסכנת את חיי התושבים...

המשפט הישראלי מקנה למשטרת ישראל כלים חוקיים להתמודדות עם פשיעה. הוא אינו מתיר את הפגיעה בזכויות היסוד של אלפי אנשים חפים מפשע, בשל עבירות שלא הם ביצעו.

באשר לטענתכם כי אנו מקלים ראש וממעייטים בחומרת האירועים הנטענים, יובהר כי איננו עוסקים בשאלה אם עבירה מסוימת היא חמורה או לא, אלא בשאלה אם החסימה של כביש הגישה לעיסאווייה מוצדקת או לא. בשל כך ביקשנו מכם מידע בעניין הליכי קבלת ההחלטות על אי הסרת החסימה, בעניין האפקטיביות של החסימה במניעת האירועים הנטענים ובעניין הנחיצות של החסימה.

נודה על קבלת מענה ליתר השאלות שבמכתבנו מיום 26.1.2020.

העתק המכתב של המוקד להגנת הפרט מיום 16.8.2020 מצורף ומסומן ע/17.

36. ביום 1.10.2020 התקבלה התשובה הבאה מטעם המשיבה 1:

בפתח המענה, אבקש לעמוד, פעם נוספת, על העובדה כי אין המדובר בדרך סטטוטורית וכי בירור שנערך אל מול עיריית ירושלים העלה כי אף מבחינת עיריית ירושלים אין אפשרות לפתוח את הדרך לתנועת כלי רכב.

באשר לבקשתך לפירוט הנתונים אתכבד להשיבך, כדלקמן:

א. האירועים בבסיס עופרית (2020)-

- אירוע 3177 – יידוי אבנים שכתוצאה ממנו נפגע ילד ונפצע בראשו. כוחות המשטרה הזעיקו למקום טיפול רפואי.
- אירוע 6921 – השלכת בקת"בים ללא נפגעים.
- אירוע 6979 – ירי זיקוקים לעבר כוחות המשטרה, ללא נפגעים. אותר חשוד במעשה.

ב. האירועים בבית החולים הדסה הר הצופים (2020)-

- אירוע 3053 – יידוי אבנים לעבר כוח משטרה, **ללא נפגעים**. נעצרו ארבעה חשודים במעשה.
  - אירוע 7410 – יידוי אבנים לעבר כוח משטרה, **ללא נפגעים**. נעצר חשוד במעשה.
  - אירוע 2592 – יידוי אבנים וזיקוקים לעבר כוח משטרת, **ללא נפגעים**. לא אותרו חשודים.
  - אירוע 6507 – יידוי אבנים לעבר כח משטרת, **ללא נפגעים**. אותר חשוד במעשה.
  - אירוע 6207 – יידוי בקבוק לעבר כוחות המשטרה, **ללא נפגעים**. לא אותרו חשודים.
  - אירוע 4215 – יידוי אבנים וזיקוקים לעבר כוח משטרה, **ללא נפגעים**. חשוד נמלט מהמקום.
  - אירוע 3571 – תפיסת כוורת זיקוקים, **ללא נפגעים**. לא אותרו חשודים.
  - אירועים 2797 ו-6042 – **צוינו במענה בשגגה ואינם רלוונטיים**.
- ג. **עשרות אירועי חשד להצתה** במרטין בובר, בית החולים הדסה הר הצופים ובסיס עופרית: **מדובר באירועי חשד להצתה של העשבייה סמוך לכניסה הדרומית לכפר עיסאווייה**, והתלקחות של כלל המדרון כלפי מעלה. מטבע הדברים, יש בשריפות תכופות אלה בכדי לסכן את עוברי הדרך. לצד סיכון זה, מדובר בשריפות הגוררות נזקים כלכליים כבדים, נוכח הפעולות הנדרשות בעטיין (כל אירוע לגופו ועל פי נסיבותיו), לרבות פינוי בסיס עופרית של צה"ל והיערכות החיילים לכיבוי השריפה, אזעקת ניידות סיור, כיבוי אש ומד"א, סגירת ציר מרטין בובר לנסיעת כלי רכב, מניעת הגעת סטודנטים לרכבם (האזור משמש לחניוני האוניברסיטה), במידת הצורך – פינוי מבני האוניברסיטה הצמודים לציר הנסיעה (מרטין בובר).

נוכח התדירות המדאיגה של האירועים המתוארים, נהיר כי ההחלטה להשאיר את החסימה בעינה, מבוססת היטב. הערכות מצב אחרונות בנושא נערכו בתאריכים 29.9.20 ו-5.8.20.

ביחס לשאלתך בדבר יכולתה של המשטרה לעמוד על תרומת החסימה להתמודדות עם האירועים האלימים במקום, אעדכנך כי, משטרת מחוז ירושלים מתמודדת עם אירועי הגזרה מידי יום ביומו, נותנת מענה לאתגרי הביטחון במוקדים השונים, מכירה היטב כל אלמנט העלול להשפיע על שלום הציבור וביטחונו במקום, ויודעת, מתוקף תפקידה וניסיונה, לבצע ניתוח של האיומים, גורמי הסיכון ופוטנציאל ההסלמה.

להערכת גורמי המקצוע במשטרת מחוז ירושלים, פתיחת הדרך לתנועה רכובה הנה בעלת פוטנציאל להעצמת תדירות האירועים, חומרתם והסיכון לנפגעים בנפש. להערכתם, אלמלא קיום החסימה, המציאות הייתה אף עגומה יותר ומספר האירועים וחומרתם היו עולים לאין ערוך.

לבסוף, יובהר, כי הטעמים המבצעיים בגינם הוצבה החסימה במקום מלכתחילה, עומדים בעינם, ביתר שאת.

העתק המכתב של המשיבה 1 מיום 1.10.2020 מצורף ומסומן ע/18.

37. אם כן, מספר הנפגעים מכלל האירועים בשנת 2020, עד למועד המענה, הוא אחד. בעוד שבמכתב של המשיבה 1 מיום 14.1.2020 נטען כי "החסימה הכרחית לצורך התמודדות עם אירועים אלימים ומסכני חיים כלפי תושבי הגבעה הצרפתית ובאי האוניברסיטה ובית החולים והסרתה תעמיד בסיכון חמור את הציבור, שלומו ובטחונו", ובמכתבה של המשיבה 1 מיום 4.8.2020 נטען כי "מרבית האירועים באזור הנם אירועים חמורים ומסכני חיים, אשר נעשו במטרה ברורה לפגוע באנשים", מהמכתב של המשיבה 1 מיום 1.10.2020 עולה כי **רוב האירועים אינם אלא שריפות קוצים בשטח הפתוח הסמוך לכפר**, ובנוסף מדובר במספר עימותים של תושבים עם המשיבה 1 (ולא עם תושבי הגבעה הצרפתית ובאי האוניברסיטה ובית החולים, למעט אולי מקרה אחד). המרחק בין העובדות המפורטות במכתב האחרון של המשיבה 1 לבין הנימוק הראשוני שניתן לחסימה גדול מאוד.

38. מהעותרים נמסר כי בימים החמים, בעונת הקיץ, פורצות לפעמים שריפות בשדה הקוצים, כפי שקורה בשדות קוצים רבים ברחבי הארץ. לפעמים השריפות נגרמות על ידי אדם ללא כוונה, למשל, עובר אורח זורק בדל סיגריה בצד הדרך, ולפעמים הן פורצות מעצמן, בגלל השרב. העותר 2 מסר שאין שום אינטרס לתושבי הכפר להצית שריפות בשדה בכוונה, ואמר: "מי מעוניין לנשום אוויר מזוהם ורעיל?!"

39. כמו כן, מהעותרים נמסר כי לפעמים יש שריפות במכולות האשפה באל-עיסאווייה ולידן, מכיוון שיש רק שתי מכולות אשפה באזור הכביש החסום, ואין מקום לאשפה של כל התושבים. משאיות הזבל מגיעות למקום רק פעמיים בשבוע, והדבר אינו מספיק לפינוי האשפה, והתושבים נאלצים לשרוף חלק מהאשפה בעצמם. בנוסף, לפעמים יש שריפות במכולות האשפה שלא ידוע מי גרם להן, והעותרים מייחסים אותן לוונדליזם של ילדים. העותרת 1 הגישה תלונה בעירייה על כך שאין פח אשפה במקום והתושבים נאלצים לשרוף את האשפה שלהם, והדבר מהווה מטרד סביבתי ובריאותי. בעקבות התלונה העירייה הציבה פח אשפה במקום. אולם, הדבר אינו מספיק והבעיה עדיין קיימת.

תמונה של הזבל הנערס ליד מכולות האשפה מצורפת ומסומנת ע/19.

40. בנוסף, העותרת 1 מסרה כי החסימה מקשה על הכניסה של מכבי האש לכפר, וכי אלמלא החסימה, הם היו יכולים להגיע עם צינורות מים ולכבות את השריפות בתוך דקות.

41. באשר לטענות של המשיבה 1 לגבי ההשלכות של שריפות העשבים, העותר 8, פרופסור יגאל ברונר, מהחוג ללימודי אסיה באוניברסיטה העברית, מסר כי במשך כשלוש שנים וחצי, משנת 2016 ועד לחודש יולי 2020, הוא עבד מדי יום בבניין מנדל, הנמצא בקצה הקמפוס, בסמוך לרחוב מרטין בובר, וכי חלון המשרד בו עבד משקיף על שדה הקוצים הסמוך לחסימה. העותר 8 ציין שאכן התחוללו מספר שריפות בשדה הקוצים, אך לא ידוע לו אם השריפות הוצתו בכוונה או לא. הוא הדגיש שבאזור יש מספר מצלמות אבטחה, ושאלם היה מדובר בהצתה, מן הסתם היו עדויות מצלמות לכך. הוא הוסיף שבחלק מהמקרים הגיעו כבאיות לכיבוי השריפה, ואלו הגיעו לכבות את השריפות דרך הכביש הסמוך לאוניברסיטה (רחוב מרטין בובר), ולא מתוך אל-עיסאווייה, ושאלמלא החסימה של רחוב אל ח'רובה, מכבי האש היו יכולים להתקרב יותר לחלקים אחרים של שדה הקוצים וגם לשטח הבנוי באל-עיסאווייה. העותר 8 הבהיר כי במהלך שלוש וחצי השנים בהן עבד בבניין מנדל, לא זכור לו אף מקרה שבו פונה הבניין שלו, או כל בניין אחר, בגלל שריפה בשדה הקוצים.

תצהירו של העותר 8 מצורף ומסומן ע/20.

42. גם ליד החסימה עצמה יש מספר מצלמות, כך שלא ברור מדוע המשיבה 1 אינה יכולה לאתר את החשודים במעשים הנטענים, אם הם אכן עושים שימוש בדרך החסומה, כפי שנטען, במקום לחסום את היציאה מהשכונה ולפגוע בכל התושבים.

תמונות של המצלמות הממוקמות ליד החסימה מצורפות ומסומנות ע/21.

43. הארגון "אקדמיה לשוויון", שהעותרים 7 ו-8 פעילים בו, פנה להנהלת האוניברסיטה העברית ביום 19.1.2020 בעניין החסימה וכתב כך:

אנו עוקבים זה חודשים רבים אחר התעמרותה המתמשכת של משטרת ישראל בשכונה המזרח-ירושלמית עיסאווייה, השוכנת בצמוד לקמפוס הר הצופים של האוניברסיטה. עקב כמה התפתחויות שחלו לאחרונה, אנו מודאגים במיוחד ממעורבותה של האוניברסיטה בהתעמרות זו, המשדרת מסר של שכנות רעה כלפי עיסאווייה ושל אדישות לגורלם של מאות חברי קהילת האוניברסיטה, סטודנטים ועובדים, המתגוררים בשכונה... מעורבותה של האוניברסיטה במדיניות זו באה לידי ביטוי מובהק בשתי סוגיות. ראשית ביניהן היא סגירתה של הכניסה הדרומית לשכונה, הקרובה לקמפוס הר הצופים ולבית החולים 'הדסה'. כניסה זו חסומה לסירוגין מאז שנת 2001... בהוראת המשטרה, בין היתר בטענה כי החסימה נחוצה

על מנת להבטיח את ביטחונם של שני המוסדות. סגירה זו של אחת משתי הכניסות היחידות לשכונה היא צעד של ענישה קולקטיבית הפוגע קשות בשגרת החיים של עשרים אלף תושביה. בסיור שערכנו בעיסאווייה ב-18 בספטמבר 2019 סיפרו חברי ועד השכונה כי המשטרה הודיעה להם שהחסימה נמשכת בשל דרישת האוניברסיטה וכי אם האוניברסיטה תודיע שאין לה צורך בביטחוני בחסימה, זו תוסר...

לנוכח התפתחויות אלו אנו מצפים מהאוניברסיטה כי תביע סולידריות עם חברי קהילת האוניברסיטה הפלסטינים ועם תושבי עיסאווייה, ופונים אל נשיא האוניברסיטה, פרופ' אשר כהן, אל פרופ' מדינה, ואל שאר הנהלת האוניברסיטה, בבקשה כי ינקטו בצעדים הבאים:

א) להודיע למשטרה כי פתיחת הכניסה הדרומית לעיסאווייה אינה מהווה סיכון בטחוני מבחינת האוניברסיטה, אלא להפך, שזו רואה בה צעד חיוני לפיתוח השכונות הטובה בין קמפוס הר הצופים לבין השכונה...

העתק הפנייה של "אקדמיה לשוויון" מיום 19.1.2020 מצורף ומסומן ע/22.

44. ביום 23.1.2020 התקבלה תשובתו של רקטור האוניברסיטה העברית, פרופסור ברק מדינה, בה נכתב כך:

האחריות על ההגנה על חיי אדם ועל רכוש מוטלת על המשטרה. לאוניברסיטה אין כל מעורבות בקביעת דרכי הפעולה של המשטרה, בעיסאווייה ובכל מקום אחר.

העתק התשובה של פרופסור ברק מדינה מצורף ומסומן ע/23.

45. באשר לטענה התכנונית של המשיבה 1, כאמור במכתב של המוקד להגנת הפרט מיום 14.5.2020, אם למשיבה 1 היתה אפשרות להציב את קוביות הבטון במקום, מן הסתם יש לה אפשרות גם להסיר אותן. כמו כן, החסימה כבר הוסרה בעבר, ואז הוצבה שוב. בתגובה המקדמית שהגישה המדינה בבג"ץ 7625/14 נכתב ש"כאשר ישתנה המצב הבטחוני במקום, באופן שלא יחייב את סגירת הציר השני, ניתן יהיה, על פי הערכת המצב, לפתוח את הציר לתנועת כלי רכב", והמדינה הודיעה לבית המשפט הנכבד בהמשך שהיא תשקול להסיר את החסימה. אם כן, ההסרה של החסימה ודאי אפשרית.

46. בנוסף, על פי חוות דעת תכנונית שנכתבה על ידי סמנכ"לית תכנון בעמותת "במקום – מתכננים למען זכויות תכנון", האדריכלית אפרת כהן-בר, רחוב אל ח'רובה מוגדר ברובו כ"מעבר ציבורי להולכי רגל", ובחלקו החסום כ"שטח ציבורי פתוח". על פי חוות הדעת, הגדרה זו אינה מונעת את קיומה של הדרך, ראשית, מכיוון שהדרך היתה קיימת לפני שהתכנית אושרה, והדרך לא סומנה בתכנית לביטול. שנית, מכיוון שדרכים רבות בירושלים המזרחית, שהיו קיימות לפני שנערך במקומן תכנון, לא הוסדרו באופן סטטוטורי, אך הן ממשיכות לשרת כדרכים חיוניות בלא הפרעה. רחוב אל ח'רובה הוא דרך היסטורית וצרה, והייעוד של הקרקע כ"מעבר ציבורי להולכי רגל" נקבע מכיוון שהרחוב של הרחוב אינו עומד בתקנים הישראליים לרוחב דרך. על פי חוות הדעת, ייעוד קרקע זה עבור דרכים בירושלים המזרחית הוא נפוץ ביותר – דרכים רבות שהיו קיימות לפני התכנון הישראלי במקום, והיו צרות מדי לייעוד קרקע של דרך, קיבלו ייעוד קרקע חלופי, בידיעה כי ישמשו בפועל להולכי רגל ולמעבר כלי רכב. כיום המשיבה 2 מקדמת תכנית חדשה, המציעה להסדיר את רחוב אל ח'רובה כדרך, למרות שהוא צר. התכנית אינה מבטלת את החיבור של רחוב אל ח'רובה לכביש הטבעת של האוניברסיטה העברית, אלא רק משנה במעט את התוואי שלו.

העתק מחוות הדעת התכנונית מצורף ומסומן ע/24.

47. אם כן, החסימה של הכניסה לאל-עיסאווייה דרך רחוב אל ח'רובה פוגעת במידה משמעותית באלפי אנשים חפים מפשע, ברמה היומיומית. הנימוקים של המשיבה 1 להצדקת החסימה אינם עומדים מכאן העתירה.

הטיעון המשפטי

48. להלן יטענו העותרים כי החסימה של כביש הגישה לאל-עיסאווייה פוגעת באופן בלתי מידתי בחופש התנועה של תושבי השכונה, בבריאותם ובזכותם לשוויון; כי היא מהווה ענישה קולקטיבית אסורה; כי הסירוב המתמשך של המשיבה 1 להסיר את החסימה, מאז הצבתה ועד היום, הוא בלתי סביר באופן קיצוני; וכי החוק אינו מסמיך את המשיבה 1 למנוע את הגישה של הציבור לאזור החסום בנסיבות מהסוג הזה, ומנגד הוא מקנה לה אמצעים מתאימים יותר ופוגעניים פחות למימוש אותן המטרות.

הפגיעה בזכות לחופש תנועה

49. הזכות לחופש תנועה מוכרת בדין הישראלי כאחת הזכויות הבסיסיות והחשובות ביותר:

על מעמדו של חופש התנועה במשפטנו עמד בית-משפט זה בפרשת חורב [20], שם נדון (בין היתר) היחס בין חופש התנועה לפגיעה ברגשות דתיים ובאורח חיים דתי. באותה פרשה ציין הנשיא ברק כי חופש התנועה הוא "מהזכויות היותר בסיסיות" (שם, בעמ' 49), כי הזכות לחופש התנועה "עומדת בשורה הראשונה של זכויות האדם" (שם, בעמ' 51), וכי חופש התנועה הוא "חופש המצוי ברמה הגבוהה ביותר במידרג הזכויות בישראל" (שם, בעמ' 53). כן הוסיף הנשיא בפרשת חורב [20] כי "לרוב, מעמידים את חופש התנועה בתוך גבולות המדינה על רמה חוקתית דומה לזו של חופש הביטוי" (שם, בעמ' 49). יש לציין כי דברים דומים על מעמדו של חופש התנועה אמרו אף השופטים שלא הצטרפו לדעת הרוב של הנשיא ברק בפרשת חורב [20] (ראו למשל דברי השופט מ' חשין שם, בעמ' 147, ודברי השופט טל בעמ' 181). על מעמדו של חופש התנועה במשפט הישראלי בעקבות פרשת חורב [20] ראו גם י' זילברשץ "על חופש התנועה הפנים-מדינתית" (להלן – זילברשץ [34]), בעמ' 806-809.

חופש התנועה מוכר כזכות יסוד גם במשפט הבינלאומי. חופש התנועה הפנים-מדינתית מעוגן בשורה ארוכה של אמנות והכרזות בין-לאומיות בדבר זכויות אדם (כך, בין היתר, בסעיף 12 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות (International Covenant on Civil and Political Rights, 1966), בסעיף 13 להכרזה האוניברסלית בדבר זכויות האדם [37] (Universal Declaration of Human Rights 1948) ובסעיף 2 לפרוטוקול הרביעי מ-1963 לאמנה האירופית בדבר זכויות האדם [38] מ-1950), ונראה כי הוא מעוגן גם במשפט הבינלאומי המנהגי (בג"ץ 1890/03 עיריית בית לחם נ' מדינת ישראל משרד הבטחון, סעיף 15 (פורסם בנבו, 3.2.2005, להלן: בג"ץ עיריית בית לחם)).

50. על פי הפסיקה, החשיבות הרבה של הזכות לחופש תנועה טמונה בכך שזכות זו נגזרת מעצם השליטה של האדם על חייו ומחירותו האישית. עוד נקבע בפסיקה כי הסגירה של דרך לתנועה, והמניעה מאנשים לעבור בחופשיות ממקום למקום, פוגעות בזכות החוקתית של כל אחד מהאנשים לחופש תנועה, ובאינטרס הציבורי בתנועה חופשית:

חופש (זכות) התנועה הוא זכות יסוד של כל אדם בישראל... הוא מוגן בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. הוא נגזר מכבוד האדם המוגן בחוקה שלנו... **זכותו של הפרט לנוע באופן חופשי בגבולות מדינתו ומחוצה לה, היא ביטוי מובהק לאוטונומיה של הרצון הפרטי.** העיקרון החוקתי – הנגזר מכבוד האדם – בדבר פיתוח אישיותו של כל פרט כולל בחובו את חופש התנועה. אכן, ההגנה החוקתית על חופש התנועה היא ביטוי להגנה החוקתית הניתנת בישראל לחירות. **זכות התנועה של אדם "נגזרת מהיותו של אדם בן חורין ומאופייה של המדינה כמדינה דמוקרטית..."** (בג"ץ 3914/92 לאה לב ואח' נ' בית הדין הרבני האיזורי בתל-אביב-יפו ואח' [56], בעמ' 506). לכל אדם בישראל נתונה זכות חוקתית, על-חוקתית, לתנועה חופשית. "זכות חוקתית זו עומדת על רגליה היא, וניתן אף לגזור אותה מכבוד האדם וחירותו" (בג"ץ 2481/93 הני"ל [27], בעמ' 472). חופש התנועה משמעותו החופש לנוע באופן חופשי ברחובות ובכבישים (ראה בג"ץ 148/79 הני"ל [24]). זהו "החופש לבוא ולצאת" ("la liberté d'aller et de Venir"). הנה-כי-כן, **סגירתו של רחוב לתנועה בשבת – בין סגירה מלאה ובין סגירה חלקית – פוגעת בזכות החוקתית לחופש התנועה של כל אחד מבני הציבור.** זאת ועוד: מניעת תנועה בשבת ברחובה של עיר פוגעת באינטרס הציבור בתנועה חופשית, אשר תאפשר לבני הציבור לנוע ממקום למקום. אכן, זהו עניין לציבור, כי ניתן יהיה להגיע מחלק אחד של העיר לחלק אחר שלה באופן חופשי... לבסוף, מצוי בוודאי חלק מהציבור החילוני אשר מתקומם כנגד מה שנראה בעיניו ככפייה דתית. אמת, בפרשת הליגה [1] ציין מ"מ הנשיא, השופט אגרנט, כי בצו לסגירת קטע מרחוב לתנועה בשבת "אין... משום כפייה דתית כלשהי, שכן לא אולץ המבקש מס' 2, בגלל הצו, לעשות פעולה הנוגדת

את השקפותיו בעניני דת" (שם, בעמ' 2668, וכן בפרשת ברוך [2], בעמ' 165). בעיניי, עניין זה אינו פשוט כלל ועיקר. אך יהיה זה כאשר יהיה (ראה רובינשטיין בספרו הנ"ל (כרך א) [92], בעמ' 177, ה"ש 14), תחושה סובייקטיבית, כי הופעלה כפייה דתית, בוודאי מצויה אצל חלק מבני הציבור, אשר נמנעת מהם התנועה ברחוב בר-אילן באותן שעות שבהן הוא סגור לתנועה בשבת (בג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה פ"ד נא(4) 1, סעיף 74 (1997)).

51. אם כן, החסימה של כביש הגישה לאל-עיסאווייה פוגעת בציבור בכללותו, ופוגעת בזכות החוקתית של כל אחד מהאנשים המרכיבים את הציבור לחופש תנועה. אם כך הדבר כאשר מדובר בסגירה של רחוב לתנועה ביום השבת, קל וחומר כאשר מדובר בסגירה של רחוב בכל ימות השבוע, ללא הפסקה. אולם, הפגיעה בחופש התנועה של תושבי אל-עיסאווייה היא קשה עוד יותר מהפגיעה בשאר האנשים, מכיוון שלפגיעה בזכות העקרונית של האנשים האלה לנוע בחופשיות מצטרפת גם הפגיעה המעשית והיומיומית שבהארכת הדרך שלהם, השחתת הזמן שלהם וההכבדה הניכרת עליהם בביצוע פעולות חיוניות, כולן כתוצאה ממניעת האפשרות שלהם לצאת משכונתם דרך רחוב אל ח'רובה. פגיעה זו בזכות היסוד לחופש תנועה אינה מיידתית, כפי שיובהר בהמשך.

הפגיעה בזכות לכבוד

52. החסימה של הכניסה לאל-עיסאווייה פוגעת בזכותם החוקתית של תושבי אל-עיסאווייה לכבוד. לפגיעה זו מספר היבטים – החסימה פוגעת בזכותם של התושבים לבריאות ולשלמות הגוף, ובנוסף היא פוגעת בזכותם של התושבים החפים מפשע לשוויון, ביחס לתושבים של שכונות אחרות ברחבי ישראל, שהכניסות לשכונותיהם אינן נחסמות בגלל עבירות של אחרים.

הפגיעה בזכות לבריאות ולשלמות הגוף

53. כאמור לעיל, החסימה של רחוב אל ח'רובה מעכבת את הגעתם של כוחות ההצלה לאזור הסמוך לכביש החסום, מאריכה מאוד את משך הזמן שאורכת הנסיעה מהכפר לבית החולים, ומעמידה את התושבים בסכנה. בכך נפגעת הזכות של התושבים לבריאות ולשלמות הגוף.

54. סעיף 2 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו קובע כי "אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם". סעיף 4 קובע כי "כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו".

55. סעיף 25 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם 1948 קובע כי "כל אדם זכאי לרמת חיים נאותה לבריאותם ולרווחתם שלו ושל בני ביתו, לרבות מזון, לבוש, שיכון, טיפול רפואי, שירותים סוציאליים כדרוש וזכות לביטחון במקרה של אבטלה, מחלה... או מחסור אחר בנסיבות שאינן תלויות בו".

56. סעיף 12 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות 1966, שנחתמה על ידי ישראל ואושרה על ידיה בשנת 1991, קובע כי "מדינות שהן צד באמנה זו מכירות בזכות כל ליהנות מרמת הבריאות הגופנית והנפשית הגבוהה ביותר שאפשר להשיגה".

57. סעיף 24 לאמנה בדבר זכויות הילד 1989, שאושרה על ידי ישראל בשנת 1991, קובע כי "המדינות החברות מכירות בזכותו של ילד ליהנות מבריאות ברמה הגבוהה ביותר הניתנת להשגה ולאמצעים לטיפול במחלות ולשיקום הבריאות. המדינות החברות ישתדלו להבטיח כי משום ילד לא תישלל הגישה לשירותי טיפול ובריאות".

58. העיכוב של ההגעה של אמבולנסים ורכבי כיבוי אש לשכונות הקרובות לכביש החסום מסכן את בריאותם של התושבים, כולל ילדים, את רכושם ולעתים גם את חייהם, כפי שאירע בעניינו של העותר 3. כך גם לגבי הפגיעה בגישה של התושבים לשירותי רפואה, כולל רפואה דחופה, המצויים מחוץ לשכונה. בכך נפגעות זכויותיהם של התושבים לבריאות, לשלמות הגוף ולרמת חיים נאותה.

הפגיעה בשוויון

59. בנוסף לנזקים הפראקטיים שנגרמים לתושבי אל-עיסאווייה בשל החסימה של הכניסה לשכונתם, החסימה גם פוגעת בזכותם לכבוד בכך שהיא מפלה לרעה את תושבי השכונה החפים מפשע ביחס לתושבי שכונות אחרות. השטח הבנוי של אל-עיסאווייה סופח לירושלים ולתושבים ניתן מעמד בישראל, והרשויות חייבות לתת לתושבי אל-עיסאווייה את אותו היחס שהן נותנות לכלל תושבי ירושלים (ללא תלות במעמדם לפי הדין הבינלאומי כתושבים מוגנים). ידוע לכל שהמשיבה 1 אינה חוסמת את הכניסות לשכונות בירושלים המערבית, או בערים אחרות ברחבי ישראל, בשל חשדות נגד תושבי אותן השכונות, ודאי לא לפרקי זמן ממושכים. הפרקטיקה המקובלת היא שכאשר אדם נחשד בביצוע עבירה, הוא נעצר ונחקר, ותושבי שכונתו הבלתי מעורבים אינם צד בעניין. לעומת זאת, בענייננו, המשיבה 1 בחרה באמצעי המכוון כלפי כלל תושבי אל-עיסאווייה, בתגובה למעשים המיוחסים לכמה מתושבי השכונה (ולגבי חלק מהמעשים אף הובהר במכתבה של המשיבה 1 במפורש שלא אותו חשודים במעשים, כך שבנוסף לאופי הגורף של הסנקציה שנבחרה על ידי המשיבה 1, גם אין יסוד לייחוס של האירועים למי מתושבי אל-עיסאווייה).

60. העותרים, ואלפי תושבים נוספים במצבם, נפגעים מכך שנקטים נגדם אמצעים גורפים ופוגעניים, על אף שאין להם שום חלק באירועים שהחסימה נועדה למנוע, וברור להם שהם לא היו חשופים לאמצעים כאלה אילו התגוררו בשכונה יהודית. האמצעי של חסימת כביש הגישה לכפר כן ננקט מעת לעת כלפי פלסטינים בגדה המערבית – הצבא נוהג לחסום כניסות לכפרים בגדה המערבית בסמוך לאחר פיגועים ואירועים אחרים, בדרך כלל לפרק זמן קצר (וגם אז הדבר אסור על פי הדין). אולם הדבר הזה לא נעשה ככלל בתחומי מדינת ישראל, ואינו נכלל ב"שירות" שנותנת המדינה לתושביה ואזרחיה. הנקיטה של האמצעי הזה על ידי משטרת ישראל, כלפי תושבי שכונת אל-עיסאווייה, מהווה יחס חריג ונחות לקבוצה זו, לעומת היחס של המשטרה למגזר היהודי ולאוכלוסייה הישראלית כמכלול, לגביהם הטיפול בפשיעה ממוקד בחשודים עצמם, ולא בשכונה בכללותה.

61. על הזכות לשוויון נכתב כך :

עקרון השוויון הוא מעקרונותיה הבסיסיים ביותר של מדינת ישראל. הזכות לשוויון היא מהחשובות שבזכויות האדם. היא מהווה את "נשמת אפו של המשטר החוקתי שלנו כולו" (השופט מ' לנדוי בבג"ץ 98/69 **ברגמן נ' שר האוצר**, פ"ד כג(1) 693, 698). אכן, "מן המפורסמות הוא כי השוויון הוא מערכי היסוד של המדינה. הוא מונח ביסוד הקיום החברתי. הוא מעמודי התווך של המשטר הדמוקרטי (ראו בג"ץ 4112/99 **עדאלה נ' עיריית תל-אביב-יפו**, פ"ד נו(5) 393, 415 ; בג"ץ 10026/01 **עדאלה נ' ראש הממשלה**, פ"ד נו(3) 31, 39). עקרון ראשון במלכות הוא לפירושם וליישומם של חוקים (בג"ץ 244/98 **עדאלה נ' השר לענייני דתות**, פ"ד נב(5) 167, 177). הפגיעה בשוויון היא "הרע-מכל-רע" (השופט מ' חשין בבג"ץ 7111/95 **מרכז השלטון המקומי נ' הכנסת**, פ"ד נ(3) 485, בעמ' 503). ההפליה הינה מן הפגיעות החמורות שיתכנו באדם ובזכויות האדם. היא עשויה להוביל להשפלה ולפגיעה בכבוד האדם (בג"ץ 4541/94 **מילר נ' שר הביטחון**, פ"ד מט(4) 94, 132). בוודאי כך מקום שההפליה היא בשל דתו או גזעו של אדם. הפליה "גנרית" שכזו [...] פוצעת אנושות בכבוד האדם" (השופט מ' חשין בבג"ץ 2671/98 **שדולת הנשים בישראל נ' שר העבודה והרווחה**, פ"ד נב(3) 630, 658-659 ; ראו עוד בג"ץ 4112/99 הנזכר, בעמ' 414, וכן א' ברק, שופט בחברה דמוקרטית (2004) 142 (בג"ץ 11163/03 **ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל**, פ"ד סא(1) 1, 15 (2006)).

62. החלטה יכולה לעלות כדי הפליה אסורה גם אם היא מבוססת על כל השיקולים הרלוונטיים וגם אם לא היתה לרשות שקיבלה את ההחלטה כל כוונה להפלות :

גם אם נניח כי בקבלת החלטת הממשלה נשקלו כל השיקולים הרלבנטיים, ולא היתה כל כוונה להבחין בין מגזרים שונים, עדיין דבק בהחלטה 2288 פגם של הפליה היורד לשורש חוקיות החלטה זו.

אכן, הפליה אסורה עשויה להתקיים גם בהעדר כוונה או מניע של אפליה מצד יוצרי הנורמה המפלה. לעניין ההפליה, די בתוצאה המפלה. כאשר מימוש הנורמה שיצרה הרשות – שיכול והתגבשה ללא כוונת הפליה – גורר תוצאה שהיא בלתי שוויונית ומפלה, עשויה הנורמה להיפסל בשל ההפליה שדבקה בה. הפליה אינה נקבעת אך על-פי מחשבתו וכוונתו של יוצר הנורמה המפלה. היא נקבעת גם על-פי האפקט שיש לה הלכה למעשה (בג"ץ 721/94 אל על נתיבי אויר לישראל נ' דנילוביץ, פ"ד מח(5) 749, 764). "עקרון השוויון צופה פני התוצאה; תהא כוונתו של אדם טהורה וזכה ככל-שתהא, אם התוצאה המתקבלת ממעשהו תוצאת-הפליה היא, ייפסל מעשהו כלא-היה" (השופט מ' חשין בבג"ץ 2671/98 שדולת הנשים בישראל נ' שר העבודה והרווחה, פ"ד נב(3) 630, 654). המבחן לקיומה של אפליה הוא מבחן אובייקטיבי המתמקד בתוצאה של מימוש הנורמה העומדת לביקורת. הוא אינו מוגבל למחשבתו הסובייקטיבית של יוצר הנורמה. השאלה אינה אם קיימת כוונה להפלות קבוצה זו או אחרת. השאלה הינה מהי התוצאה הסופית הנוצרת במציאות החברתית (שם), בעמ' (19-18).

63. גם כאשר מדובר באבחנה קבוצתית על רקע שיקולי ביטחון, וגם כאשר האבחנה הזאת נחשבת ללגיטימית, הסדר קולקטיבי שאינו מתחשב בשונות בין אנשים אינו מידתי:

התיקון השני לחוק האזרחות לא נותן אפוא כל מענה לבעייתיות הטמונה בהסדרים הקולקטיביים הקבועים בו, ולמעט במקרים חריגים שבחריגים לא נערכת על-פיו כל בדיקה פרטנית בעניינם של אלו המבקשים להתאחד עם משפחתם ולא ניתנת להם כל אפשרות מעשית להפריך באופן פוזיטיבי את חזקת המסוכנות המיוחסת להם. בכך יש משום פגיעה קשה בזכות החוקתית לחיי משפחה של כל אחד מן הפרטים בקבוצה, והיא מועצמת בהינתן העובדה כי אין מדובר בפגיעה נקודתית קצרת מועד אלא בפגיעה שתוצאותיה ארוכות-טווח (ראו Daphne Barak-Erez Terrorism and Profiling: Shifting the Focus from Criteria to Effects 29 CARDOZO L. REV. 1, 7-8 (2007)).

זאת ועוד. החוק נועד אכן ליתן מענה לצרכי הביטחון של מדינת ישראל בהינתן המאבק המזוין שמנהלים ארגוני הטרור הפלסטיניים נגד אזרחי ישראל. יחד עם זאת, האופי הקולקטיבי של המדיניות המעוגנת בחוק האזרחות - אשר יש בו למעשה כדי למחוק את זהותם הייחודית של הפרטים הנמנים עם אותו קולקטיב - והפגיעה הבלתי מידתית בשוויון הנוצרת בגין ההסדרים הקבועים בחוק, עלולים ליצור מראית של "תיג אתני" (racial profiling) פסול אשר ממנו ראוי להישמר...

כפי שציינתי בעניין עדאלה, המצב הביטחוני המורכב שעמו נאלצת מדינת ישראל להתמודד מאז הקמתה בין היתר אל מול ארגוני הטרור הפלסטיניים, מחייב מתן משקל משמעותי לשיקולי הביטחון המונחים ביסוד החוק. על כן נכונה הייתי להניח כנקודת מוצא חזקת מסוכנות מצד תושבי האזור, אף שיש בה משום מראית מסוימת של תיג אתני. זהו בעיני מחיר שניתן לשלם ברמה הערכית בשל שיקולי ביטחון ובלבד שבצד אותה חזקה היה החוק מאפשר בדיקה אינדיבידואלית-פרטנית המקנה לכל אדם אשר בעניינו מתבקש איחוד המשפחות, הזדמנות לסתור אותה. בכך, ניתן היה להשקפתי להשיג איזון ראוי העונה על דרישת המידתיות הקבועה בפסקת ההגבלה. אולם, משנותרה בעינה המניעה הקיבוצית שקבע החוק, משהורחבו בתיקון השני הקריטריונים הקיבוציים החוסמים את איחוד המשפחות בין ערביי ישראל לבני זוג תושבי האזור, ומשלא ניתנת להם הזדמנות להוכיח על בסיס פרטני כי הם אינם מהווים סיכון בטחוני, נותר בעינו הפגם החוקתי שבו לוקה החוק בשל העדר מידתיות. חברי השופט ח' מלצר הביע בחוות-דעתו את הדעה כי ראוי להחיל במקרה זה את "עקרון הזהירות המונעת" (the Precautionary Rule), אשר רף הנזק העליון שלו קשה להערכה והוא צפוי להיות רב - מותר לרשות לנקוט פעולות מניעה גם בהיעדר הוכחה מספקת להתקיימות אפשרית של הקטסטרופה" (פסקה 34 לחוות-דעתו). עוד סבור חברי כי כאשר ראוי להחיל את עקרון הזהירות המונעת "החקיקה הרלבנטית צולחת בהצלחה" את מבחן המשנה השלישי של תנאי המידתיות (פסקאות 38-39 לחוות-דעתו). איני רואה עין בעין עם חברי ועדיפה עלי בעניין זה עמדתה של חברתי הנשיאה ד' ביניש. אכן, החיסרון הבולט של עקרון זה, ומכל מקום באופן שבו מבקש חברי השופט ח' מלצר להחילו, נעוץ בעובדה שהוא מתעלם מכך שהאמצעי הטוטאלי הנקט אל מול הסכנה שמניעתה מתבקשת, יוצר בעצמו סכנות ונזקים העלולים להיות משמעותיים לחברה או למצער לקבוצות מסוימות בה. על כן, אין מנוס מן המסקנה כי החלתו של עקרון הזהירות המונעת באופן האמור מגלה רגישות מופלגת לסיכונים מסוג מסוים בלבד ואין הוא רגיש לנזקים אחרים העלולים להיווצר כתוצאה מעצם החלתו. מכאן עיקר הביקורת המוטחת בעקרון זה. אכן, הטוטאליות הכרוכה בהחלתו אינה מותרתה מקום לאיזון

ראוי בין האינטרסים - חשובים ככל שיהיו - שעליהם נדרש להגן ובין הנזקים והפגיעות העלולים להיווצר כתוצאה מהחלתו של האמצעי באופן כזה...
(עוד על ההטיה העלולה להשתקף בהחלת אמצעים פוגעניים במסגרת המלחמה בטרור, המובילה לעתים קרובות למצב שבו חברי קבוצת המיעוט נושאים לבדם במחיר אינטרס הכלל, ראו והשוו: Jeremy Waldron Security and Liberty : The Image of Balance 11(2) THE JOURNAL OF POLITICAL PHILOSOPHY 191, 200-204 (2003); Ronald Dworkin The Threat to Patriotism NEW YORK REVIEW (OF BOOKS, February 28, 2002).
בחינת מכלול הסיכונים העולים משני צידי המשוואה תוך עריכת איזון ראוי ביניהם, היא העומדת במרכזו של מבחן המידתיות. החלתו של עקרון הזהירות המונעת באופן שתואר אינה מספקת מסגרת מושגית וכלים מעשיים לעריכתו של איזון כזה. למעשה, החלתו כאמור יש בה במידה רבה כדי לרוקן מתוכן את מבחן המשנה השלישי של דרישת המידתיות, שהינו אחד מאבני היסוד המרכיבים את כללי הביקורת החוקתית בשיטת המשפט הישראלית (בג"ץ 466/07 ח"כ זהבה גלאון מר"צ-יחד נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סה(2) 44, סעיפים 4-6 לפסק דינה של השופטת (כתוארה אז) חיות (2012), להלן: בג"ץ גלאון).

וכן:

בעניין פלוני (בש"פ 8823/07) ציינתי, כי "בפסיקתו של בית משפט זה עובר כחוט השני המאמץ לאיזון בין ביטחון לזכויות, במאזניים רגישים ובכלים עדינים. בהיות מדינת ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית, ראוי כי גישותיה לעניין מוסר הלחימה בטרור ישאבו השראה גם מן המשפט העברי". בתיק אחר (בג"ץ 9441/07 אגבר נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש (לא פורסם) פסקה י"ד) הבאתי מדברי ראש ישיבת הר-עציון הרב אי ליכטנשטיין:

"עלינו להמשיך ללכת בדרך אותה התוה לנו אברהם אבינו (שבה ניהל את מלחמתו - א"ר) - להיות רגישים למוסר ולצדק גם בתוך המלחמה והמאבק הצודקים והנכונים כשלעצמם".

בגדרי המשפט העברי, "נתפס כבוד האדם, כבבואה לצלם אלוקים בו נברא האדם, וכיסוד לחובות שבין אדם לחברו" (חוות דעתי בבג"ץ 7195/08 אבו רחמה נ' תא"ל אביחי מנדלבליט הפרקליט הצבאי הראשי (לא פורסם) פסקה ט"ו; נתיבי ממשל ומשפט, עמודים 229-230). מטרתו של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו היא "להגן על כבוד האדם וחירותו, כדי לעגן בחוק-יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית" (כלשון סעיף 1 לחוק). החובה להגן על כבודם של כל אזרחי ישראל - יהודים ובני העדות האחרות - נובעת, כאמור, הן מהיותה של מדינת ישראל "מדינה דמוקרטית", והן מהיותה "מדינה יהודית".

קולמוסים רבים נשתברו על התאמת ההלכות משכבר הימים בעניין יחסי ישראל ואומות העולם, שנתנסחו ברובן בתקופת הגלות והיעדר ריבונות ממלכתית, למציאות של ריבונות יהודית ודמוקרטית... ברם, גם מבלי להרבות דברים, ראוי להדגיש כי **שאלת התאמתה של הוראת השעה לזכותו של כל "אדם באשר הוא אדם" לכבוד (כלשון סעיף 2 לחוק היסוד) היא שאלה גם בגדרי המשפט העברי והמוסר היהודי; בגדריה של שיטה אשר כמעט לפני אלפיים שנה השכילה לקבוע, "חביב אדם שנברא בצלם, חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר 'בצלם אלהים עשה את האדם' (משנה אבות ג', י"ד) (שם, סעיפים מ"ה-מ"ו לפסק דינו של כבוד השופט רובינשטיין).**

64. בענייננו, הפגיעה של החסימה של הכניסה לאל-עיסאווייה בתושבים החפים מפשע מהווה הפליה, לכל הפחות מבחינת התוצאה, מכיוון שמדובר באמצעי שננקט רק כלפיהם, ולא ננקט ביחס לשכונות יהודיות. העובדה שהמשיבה 1 בוחרת לטפל בעבריינות הנטענת המתרחשת באזור אל-עיסאווייה בצורה שונה, גורפת ופוגענית יותר מהאופן שבו היא מטפלת בעבריינות במקומות אחרים ובקרב אוכלוסיות אחרות, פוגעת באופן בלתי מידתי בזכותם החוקתית של העותרים, ושל כלל תושבי אל-עיסאווייה החפים מפשע, לשוויון. אפילו אם היה מדובר בתופעה מיוחדת, של פשיעה חמורה, נרחבת וסדרתית, לא היה בכך כדי לגרוע מהפגיעה בשוויון, שכן הדין מקנה לרשויות כלים לטיפול גם במצבים האלה במישור הפרטני. אולם, כאמור, ממכתביה של המשיבה 1 עולה כי זה ממילא לא המצב.

היעדר מידתיות

65. כידוע, השאלה אם פגיעה בזכויות יסוד היא מידתית תלויה בעמידתה בשלושה מבחני משנה – מבחן הקשר הרציונאלי, מבחן האמצעי שפגיעתו פחותה, ומבחן המידתיות במובן הצר (בג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל, פ"ד נט(2) 481, סעיף 67 (2005)).

66. על מבחן הקשר הרציונאלי נכתב כך :

מבחן המשנה הראשון הוא מבחן "הקשר הרציונאלי" או "מבחן ההתאמה", ועל פיו חייבת להתקיים זיקה עניינית בין תכליתו הראויה של החוק לבין ההסדרים שנקבעו בחוק לצורך הגשמתה. כלומר, האמצעי שנבחר חייב להוביל באופן רציונאלי להגשמת המטרה. לעניין זה, נדרש "מתאם אמיתי" בין האמצעי הראוי למטרה הראויה. אין להסתפק בהסתברות קלושה או תיאורטית בלבד, שכן האמצעי הפוגע צריך להוביל להשגת התכלית ב"מידת הסתברות רצינית" (בג"ץ 8425/13 איתן מדיניות הגירה ישראלית ואח' נ' ממשלת ישראל, סעיף 25 (פורסם בנבו, 22.9.2014)).

67. הפגיעה שבה אנו עוסקים אינה עומדת במבחן הקשר הרציונאלי. ממכתבה האחרון של המשיבה 1 עולה כי הרוב המכריע של ה"אירועים" שהתרחשו באזור החסימה, ושבגללם החליטה המשיבה 1 שלא ניתן גם היום להסיר את החסימה, הם שריפות עשבים בשטח הפתוח הסמוך לכפר. החסימה של כביש הגישה לאל-עיסאווייה למעבר של כלי רכב אינה אמצעי מתאים להגשמת התכלית של מניעת שריפות (או "חשד להצתות"). שריפות מתרחשות ללא קשר למעבר של מכוניות בכבישים באזור, וגם אם מדובר בהצתות מכוונות של עשבים, ניתן להצית את העשבים גם בלי לעבור ברחוב אל חירובה במכונית. כך גם לגבי שאר האירועים המפורטים במכתבי המשיבה 1 – כלל לא ברור מדוע שהחסימה של רחוב אל חירובה למעבר של כלי רכב תמנע את הישנותם. כמו כן, כלל לא ברורה הבחירה של המשיבה 1 לחסום כביש למעבר כלי רכב, במקום לאתר את החשודים במעשים הנטענים ולנקוט הליכים נגדם, אם יש מקום לכך, ואם ננקטים הליכים, מדוע לא ניתן להסתפק בכך ומדוע לא להניח שהדין הפלילי ימלא את תפקידו.

68. בנוסף, על פי מכתבה של המשיבה 1 מיום 14.1.2020, החסימה הוצבה במקום בשנת 2001 "לצורך התמודדות עם אירועים אלימים ומסכני חיים כלפי תושבי הגבעה הצרפתית ובאי האוניברסיטה ובית החולים", אך לפי מכתבה מיום 1.10.2020, "הטעמים המבצעיים בגינם הוצבה החסימה במקום מלכתחילה, עומדים בעינם, ביתר שאת". כלומר, מהטענות של המשיבה 1 עולה שהחסימה לא הוכיחה את עצמה כאמצעי מוצלח, ושאותם הסיכונים שהמשיבה 1 ביקשה למנוע על ידי החסימה בשנת 2001 קיימים עד היום. אם כן, הפגיעה של החסימה אינה עומדת במבחן הקשר הרציונאלי.

69. המשיבה 1 אמנם טענה במכתבה מיום 1.10.2020 שלהערכתה, "אלמלא קיום החסימה, המציאות היתה אף עגומה יותר ומספר האירועים וחומרתם היו עולים לאין ערוך", אך לא הובהר כיצד ניתן לדעת דבר כזה, בפרט בהינתן העובדה שהחסימה נמצאת במקום מזה שנים רבות, כך שאין אפשרות להשוות בין המצב שבו החסימה מוצבת במקום לבין המצב שבו החסימה מוסרת. כאמור, במכתבו של המוקד להגנת הפרט מיום 26.1.2020 התבקשה תשובה לשאלה "כיצד נבחנת על ידיכם ההשפעה של החסימה של כביש הגישה לעיסאווייה על ההתמודדות עם אירועים אלימים ומסכני חיים, בהינתן העובדה שהחסימה נמצאת במקום מזה שנים רבות?" (שאלה י.). התשובה שהתקבלה, בסופו של דבר, לשאלה הזאת היא ההיגד הכללי, על פיו "משטרת ישראל... מכירה היטב כל אלמנט העלול להשפיע על שלום הציבור וביטחונו במקום, ויודעת, מתוקף תפקידה וניסיונה, לבצע ניתוח של האיומים, גורמי הסיכון ופוטנציאל ההסלמה" (ראו ע/18). כלומר, הציפייה של המשיבה 1 היא שהקוראים יסמכו באופן כללי על היכולות שלה, ולא יבקשו הסבר מובן לגבי האופן שבו נבחנה בפועל האפקטיביות של החסימה. תשובה זו של המשיבה 1 אינה משכנעת, והיא אף יוצרת את הרושם שלא ניתן להשיב לשאלה באופן

שהוא גם משכנע וגם ענייני, ושזאת הסיבה לבחירה של המשיבה 1 להסתפק באמירה כללית לגבי הידע שלה "מתוקף תפקידה וניסיונה", ולא להשיב לשאלה באופן ישיר ומניח את הדעת.

70. לאור כל אלה, הותרת החסימה במקום אינה עומדת במבחן הקשר הרציונאלי.

71. באשר למבחן האמצעי שפגיעתו פחותה, ההחלה של הסדר פוגעני באופן גורף, גם על אנשים שהפגיעה בהם אינה מגשימה את התכלית של אותו ההסדר, הופכת את הפגיעה של ההסדר לבלתי מידתית, כיוון שקיים אמצעי שפגיעתו פחותה – הסדר שאינו חל על אותם האנשים, כפי שנקבע בבג"ץ 10662/04 חסן נ' המוסד לביטוח לאומי, פ"ד סה(1) 782, סעיפים 63-64 לפסק דינה של כבוד הנשיאה ביניש (2012):

כפי שראינו לעיל, ישנם פרטים הנופלים בגדר החזקה החלוטה הקבועה בסעיף 9א(ב), אף שתכליתו (הראויה) של הסעיף – מניעת תשלום גמלה למי שעומדים לרשותו אמצעים מספקים להבטחת צרכי הקיום המינימאליים – אינה מתקיימת לגביהם. פרטים אלה אף אינם עומדים בחריגים שנקבעו לחזקה האמורה בסעיף 9א(ג) לחוק. בהעדר חריגים מתאימים, קביעת חזקה חלוטה לפיה בעלות או שימוש ברכב הינם שווי ערך להכנסה שהיא לפחות בגובה גמלת הבטחת ההכנסה, אינה מאפשרת התחשבות בפרטים אלה, העושים ברכב שימוש שנופל בשוויון, לעיתים משמעותית, משוויה של הכנסה בגובה הגמלה... ביחס לפרטים אלה מתעוררת השאלה האם ניתן היה להגשים את תכליתו של דבר החקיקה העומד על הפרק בדרכים אחרות, הפוגעות פחות בזכות החוקתית לקיום מינימאלי בכבוד.

על פניו, נראה כי התשובה לשאלה האמורה היא חיובית. ניתן להצביע על מספר אפשרויות סבירות שיש ביכולתן להגשים את התכלית החוקתית העומדת ביסוד הוראת סעיף 9א(ב) לחוק הבטחת הכנסה, תוך פגיעה מועטה יותר, ואף העדר פגיעה כלל, בזכות החוקתית לקיום מינימאלי בכבוד. כך למשל, ניתן היה לקבוע חזקה שאינה חלוטה המאפשרת לתובע גמלה המחזיק או משתמש ברכב הזדמנות להוכיח כי בעלותו ברכב או השימוש בו אינם מעידים כי יש לו הכנסה (או הכנסה פוטנציאלית) אחרת...

72. בענייננו מדובר בפגיעה בזכויות היסוד של כעשרים אלף אנשים לפחות, הכל בגלל שריפות בשטח פתוח ומספר אירועים פליליים. ברור שבהקשר זה קיים אמצעי שפגיעתו פחותה – נקיטת הליכים כנגד החשודים באותם המעשים. הבחירה של המשיבה 1 באמצעי שפוגע בכלל תושבי אל-עיסאווייה, לא למשך מספר שעות או ימים אלא למשך שנים רבות, וזאת בגלל מעשיהם של מספר אנשים ספציפיים, כאשר בידי המשיבה 1 הסמכות לאתר את אותם האנשים שאשמים באירועים הנטענים, לעצור אותם ולחקור אותם ולהביא להעמדתם לדין, היא מקרה מובהק של נקיטת אמצעי שפגיעתו עולה על הנדרש. לא זו בלבד שקיים אמצעי שפגיעתו פחותה, אלא שאמצעי זה הוא האמצעי המתבקש והבסיסי ביותר, והוא הלחם והחמאה של המשיבה 1 – תפיסת החשודים באירועים הנטענים וחקירתם, אם יש בכך צורך. ההחלטה של המשיבה 1 שלא ללכת בדרך הזאת, או לא להסתפק בכך, אלא לחסום את הגישה לכניסה לשכונת אל-עיסאווייה, תוך פגיעה בשגרת היומיום ובזכויות היסוד של כעשרים אלף אנשים לפחות, במשך קרוב לעשרים שנה במצטבר, אינה יכולה בשום אופן להיחשב לאמצעי שפגיעתו פחותה.

73. באשר למבחן המידתיות במובן הצר, העוסק בפרופורציה בין הפגיעה של ההסדר בזכויות יסוד לבין התועלת של ההסדר, נקבע כי ההשוואה הרלוונטית אינה ההשוואה בין הפגיעה בזכויות יסוד לבין היעדרו של כל אמצעי להשגת אותה התכלית, אלא ההשוואה בין הפגיעה בזכויות יסוד לבין ההפרש בין התרומה של האמצעי שנקט לבין אמצעי חלופי, שפגיעתו פחותה:

ולבסוף, נדרש כי יתקיים יחס ראוי בין מהות הפגיעה בזכות למשפחה ובזכות לשוויון בהתאם למידת עוצמתו, לבין התועלת הביטחונית הצומחת ממניעת האיחוד המבוקש (פרשת אמארה, פסקה 11 לפסק דינו של הנשיא ברק). מידתה של התועלת הביטחונית שבה יש להתחשב לצורך החלת מבחן המידתיות הצר אינה בהכרח מלוא היקף התועלת הביטחונית האפשרית בהשוואה למצב שבו לא ננקט כל אמצעי מנע אחר כנגד הסיכון הביטחוני; התועלת שבה יש להתחשב הינה אך התוספת השולית לביטחון, המתקבלת מהפסקת הליך איחוד המשפחה, בהשוואה לאפשרות השימוש באמצעי ביטחון חלופיים, כגון מתן היתרי שהייה זמניים המתחדשים מדי תקופה קצרה, המאפשרים ביקורת עיתית של הרשות על מידת הסיכון האמיתי הצפוי מבן הזוג תושב

האזור, השווה בישראל; הידוק הפיקוח על בן הזוג השווה בישראל, קבלת התחייבותו לנתק כל קשר בינו לבין גורמים עוינים, תוך העמדת קיום התחייבותו במבחן, וכיוצא באלה אמצעים (בג"ץ 7444/03 דקה נ' שר הפנים, סעיף 33 לפסק דינה של כבוד השופטת פרוקצ'יה (2010)).

74. בענייננו, השאלה היא אם החסימה של רחוב אל ח'רובה בפני כלל התושבים תורמת לאכיפת החוק והסדר הציבורי באזור במידה המצדיקה את הפגיעה הקשה והנרחבת של החסימה בזכויות היסוד של כלל התושבים, וזאת בהשוואה לאפשרות של אכיפת החוק והסדר הציבורי על ידי האמצעים שבהם נוקטת המשיבה 1 באופן שגרתי, כל הזמן, בכל רחבי מדינת ישראל, ושאינם כוללים חסימות של שכונות שלמות, למשך שנים. ברור שהתשובה לשאלה הזאת שלילית. המשיבה 1 הוסמכה לטפל בפשיעה, כולל פשיעה חמורה, נרחבת וסדרתית, וכן בשמירה על הסדר במרחב הציבורי, וניתנו לה כלים רבי עוצמה למילוי תפקידיה, והיא משתמשת בהם בחופשיות. המשיבה 1 עוסקת במיגור הפשיעה כדבר שבשגרה וזה תפקידה, ואין כל סיבה שהאמצעים שבהם היא עושה שימוש כל הזמן יימצאו לא אפקטיביים דווקא כאשר מדובר באזור הגיאוגרפי הסמוך לאל-עיסאווייה. החסימה של הכניסה לאל-עיסאווייה פוגעת בצורה קשה באלפי בני אדם חפים מפשע, ברמה היומיומית. מנגד, לא מתקבלת על הדעת ההנחה שהחסימה של רחוב אל ח'רובה למעבר של כלי רכב מצליחה במקום שמעצרים, חקירות והעמדות לדין נכשלים. כל שכן שהתרומה של האמצעי הזה למימוש התכלית המיוחסת לחסימה, מעבר למידה שבה התכלית הזו היתה יכולה להיות מושגת באופנים אחרים ושגרתיים יותר, היא גדולה עד כדי כך שהיא מצדיקה פגיעה נרחבת בזכויות היסוד של אלפי תושבים חפים מפשע.

75. יוזכר כי ההימשכות של ההסדר הפוגע בזכויות יסוד לאורך זמן, וההפיכה שלו בפועל מזמני לקבוע, משליכה גם היא על העמידה של ההסדר במבחן המידתיות במובן הצר. כך נכתב בנושא הזה ביחס להוראת השעה:

העובדה שפגיעה בזכויות יסוד נעשית במסגרת הוראת שעה, בשל צורכי השעה, יכולה אכן לשמש אינדיקציה למידתיותה של הפגיעה. זמניות הפגיעה, הנובעת מכך שמדובר בחקיקה במסגרת הוראת שעה, יש בה כדי להשליך על הערכת עוצמתה, עומקה והיקפה של הפגיעה בזכות יסוד. כאשר אל מול תוספת התועלת שיש בחוק או בהחלטת הרשות המינהלית, ניצבת תוספת הנזק שנגרמת כתוצאה מאלה לזכות היסוד, ועולה כי מדובר בנזק זמני במהותו, יהווה הדבר שיקול משמעותי במסגרת מבחן המידתיות במובנו הצר. עם זאת, כמובן, ההכרעה הסופית בשאלת המידתיות - לרבות במסגרת מבחן המשנה השלישי - היא פרי שקלולם של מכלול שיקולים וגורמים, והיותה של הפגיעה זמנית, אין בה, בפני עצמה, כדי להכריע את הכף לטובת מידתיות הפגיעה.

לאור האמור ניתן להניח כי איסור כה גורף על אפשרותם של אזרחי המדינה לממש את זכותם לחיי משפחה בישראל, נקבע במסגרת הוראת שעה מתוך התפישה כי לכאורה, מדובר בהסדר זמני במהותו, ולכן הפגיעה הגלומה בו בזכויות יסוד מוגבלת בהיקפה, וממילא חריפה היא פחות.

הנחה שכזו יכולה אולי לעמוד במצב שבו ניכר כי אכן מדובר בהגבלה זמנית, או כי המחוקק עורך מעת לעת שינויים בחוק, באופן שמעת לעת נשקל הצורך בהמשך הפגיעה בזכויות היסוד ובאשר להיקפה. אין זה המצב בענייננו.

מאז נחקק החוק כהוראת שעה, הוארך תוקפו פעמיים על-ידי הכנסת ועשר פעמים נוספות בהחלטות ממשלה שאושרו במליאת הכנסת. שתיים עשרה הארכות. שינויים כאלה ואחרים אירעו במציאות הביטחונית, חלקם משמעותיים יותר, חלקם פחות, אך שינוי משמעותי בחוק – אין. סקירת השינויים שהוכנסו בחוק בשנים שחלפו מאז חקיקתו מעלה, למצער, חשש כי אלה, יותר משנועדו למתן את הפגיעה הקשה הגלומה בחוק, נועדו לבססה... **כיום, למעלה משמונה שנים לאחר חקיקת החוק, נראה כי ההסדר הזמני הפך דה-פקטו להסדר של קבע.**

כפי שהובהר, חוק האזרחות והכניסה לישראל הינו הסדר לשעה, שנועד ליתן מענה למצב אקוטי ודחוק... בחקיקת האיסור על איחוד משפחות עם תושבי האזור ונתיני מדינות סיכון בגדרה של הוראת שעה, גילה המחוקק דעתו כי מדובר בהסדר זמני, כי אין זה הסדר שראוי להימצא על ספר החוקים שלנו דרך קבע, או, למצער, כי אין זה מובן מאליו שיש לו מקום בספר החוקים. המחוקק נמנע מלהסדיר בהסדר חוקי קבוע

את הפגיעה בזכויות יסוד של אזרחיו, וככל הנראה לא בכדי, שהרי מכיר הוא בקושי הגלום בחוק זה...

העובדה שהפגיעה בזכות לחיי משפחה ובשוויון נעשית באופן מתמשך באמצעות ניצול הגמישות היחסית שיש באמצעי החקיקתי של הוראת שעה לקביעת הוראה כה גורפת, תוך הימנעות מקביעת חוק "רגיל" שיעמוד לדיון ולביקורת ככל חוק, וכאשר השינויים המוכנסים בחוק אינם מהותיים, מהווה בנסיבות העניין אינדיקציה חזקה לחוסר המידתיות שבחוק (בג"ץ גלאון, סעיפים 25-27 לפסק דינה של כבוד השופטת ארבל).

וכך:

ציינתי בפסק הדין הראשון כי "עלינו להקפיד על איזונים ראויים ומידתיים בכל הנוגע לפגיעה בזכויות לצורכי ביטחון. שיטת משטר המבוססת על ערכי הדמוקרטיה, אינה יכולה להרשות לעצמה נקיטת אמצעים שיתנו לאזרחי המדינה ביטחון אבסולוטי. מציאות של ביטחון אבסולוטי אינה קיימת בישראל ואף לא בשום מדינה אחרת. אשר על כן מתחייבת החלטה מושכלת ומאוזנת בדבר יכולתה של המדינה ליטול על עצמה סיכונים לשם הגנה על זכויות האדם" (פסק הדין הראשון, עמ' 466-467). אני סבורה כי איזון ראוי לא התקיים בעת שנבחן החוק בפסק הדין הראשון, וגם השינויים שהוכנסו בו לא הביאו אותו לנקודה שבה נוכל לקבוע שהחוק הינו חוקתי על אף פגיעתו בזכויות היסוד.

חלפו למעלה משמונה שנים מאז נחקק החוק לראשונה. מים רבים זרמו בנהר מאז. מצב המלחמה או "מעין מלחמה" עודו קיים אף כי חלו שינויים רבים גם בישראל וגם מחוצה לה, שיש להם, ככל הנראה, השפעה על תקפות הטיעון הביטחוני ועל אופיו של הסיכון הביטחוני. יש להניח כי לשינויים הללו יש השפעה על ההצדקות שעמדו ביסוד חקיקת החוק. תוקף החוק עתיד לפוג בקרוב מאוד (ב-31.1.2012), וזוהי הזדמנות לבחון אם אכן יש צורך בהארכה נוספת ובאיזו מתכונת (שם, סעיפים 14-15 לפסק דינה של כבוד הנשיאה (בדימי) ביניש).

76. בענייננו, המשיבה 1 טענה במכתביה ש"עניינה של החסימה נבחן מעת לעת", אך בפועל החסימה מוצבת במקום מאז שנת 2001 ועד היום, עם הפסקות קצרות בלבד, והיא נמצאת במקום ברציפות מאז שנת 2014. גם אם מתקיימים דיונים אצל המשיבה 1 מעת לעת בנושא החסימה, לא ניתן להתייחס אל החסימה כזמנית כאשר היא נמצאת במקום לאורך שנים ארוכות, ואף פעם לא מתקבלת החלטה אחרת מאשר להשאיר אותה שם. כאמור, על פי התגובה המקדמית לבג"ץ 7625/14, הכניסה השנייה לאל-עיסאויה נחסמה פעמיים, ובשני המקרים החסימה הוסרה כעבור ימים אחדים. החסימה שבה עוסקת עתירה זו אינה זמנית, כמו אותה החסימה, אלא כיום מדובר בפועל בחסימה קבועה. ההימשכות של הפגיעה של החסימה לאורך שנים ארוכות, לתקופה שסופה אינו נראה לעין, משליכה באופן משמעותי על המידתיות של הפגיעה. לא מדובר עוד בהגבלה זמנית על התנועה של תושבי אל-עיסאויה, למשך ימים ספורים, על רקע מצב חירום, אלא מדובר בהגבלה קבועה, שהסרתה ככל הנראה אינה נשקלת בלב פתוח ובנפש חפצה, על אף פגיעתה הקשה והגורפת בכלל הציבור.

77. אם כן, החסימה של הכניסה לאל-עיסאויה דרך רחוב אל ח'רובה אינה עומדת באף אחד ממבחני המידתיות, ופגיעתה בתושבי השכונה עולה על הנדרש.

הפרת האיסור על ענישה קולקטיבית ופגיעה בחפים מפשע

78. האיסור על ענישה קולקטיבית הוא ממושכלות היסוד של המשפט. הענישה הקולקטיבית זוהתה עוד במקרא כמעשה פסול ובלתי מוסרי, העומד בסתירה לעקרונות בסיסיים של צדק:

חלילה לך מלעשות כדבר הזה, להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע, חלילה לך השופט כל הארץ לא יעשה משפט (בראשית יח 25).

79. האיסור על ענישה קולקטיבית מצא את ביטויו במשפט הבינלאומי המנהגי, החל בשטח כבוש (כמו ירושלים המזרחית, על פי הדין הבינלאומי). סעיף 50 לאמנת האג קובע כך:

No general penalty, pecuniary or otherwise, shall be inflicted upon the population on account of the acts of individuals for which they can not be regarded as jointly and severally responsible.

80. סעיף 33 לאמנת ג'נבה הרביעית קובע כך :

No protected person may be punished for an offence he or she has not personally committed. Collective penalties and likewise all measures of intimidation or of terrorism are prohibited...

Reprisals against protected persons and their property are prohibited.

81. פרשנות הצלב האדום מבהירה כי ההבדל בין האמור בתקנות האג לבין האמור באמנת ג'נבה הרביעית נעוץ, בין היתר, בכך :

The Provision is very clear. If it is compared with Article 50 of the Hague Regulations, it will be noted that that Article could be interpreted as not expressly ruling out the idea that the community might bear at least a passive responsibility.

Thus, a great step forward has been taken. **Responsibility is personal and it will no longer be possible to inflict penalties on persons who have themselves not committed the acts complained of** (J.S. Pictet, Commentary: IV Geneva Convention – Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War, p. 225 (Geneva, 1958)).

82. על פי פרשנותו של פיקטה, האיסור על ענישה קולקטיבית מגן לא רק על התושבים המוגנים, אלא גם תואם את האינטרסים של הכובש, שכן הנקיטה של אמצעים הפוגעים בכלל האוכלוסייה, ולא רק באשמים, אינה מביאה להרגעת הרוחות, אלא דווקא משמרת, ואף מעצימה, את רוח ההתנגדות :

During past conflicts, the infliction of collective penalties has been intended to forestall breaches of the law rather than to repress them; in resorting to intimidatory measures to terrorise the population, the belligerents hoped to prevent hostile acts. **Far from achieving the desired effect, however, such practices, by reason of their excessive severity and cruelty, kept alive and strengthened the spirit of resistance.** They strike at guilty and innocent alike. They are opposed to all principles based on humanity and justice and it is for that reason that the prohibition of collective penalties is followed formally by the prohibition of all measures of intimidation or terrorism with regard to protected persons, wherever they may be (Pictet, Commentary p. 225-226).

83. סעיף 75(2)(d) לפרוטוקול הנוסף הראשון לאמנות ג'נבה קובע כי :

(2) The following acts are and shall remain prohibited at any time and in any place whatsoever, whether committed by civilian or by military agents...

(d) collective punishments

84. פרשנות הצלב האדום לסעיף זה מבהירה כי :

3055. The concept of collective punishment must be understood in the broadest sense: **it covers not only legal sentences but sanctions and harassment of any sort, administrative, by police action or otherwise** (Commentary on the Additional Protocols of 8 June 1977 to the Geneva Conventions of 12 August 1949. p. 874 (Yves Sandoz, Christophe Swinarski, Bruno Zimmermann, Eds. ICRC, Geneva, 1987)).

85. האיסור על נקיטת אמצעים הפוגעים בחפים מפשע הוזכר גם בפסיקה הישראלית (גם אם בדעת מיעוט, בהקשר הספציפי של השימוש בתקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת-חירום), 1945), ועל פיה האיסור מעוגן לא רק במשפט הבינלאומי, אלא גם במשפט החוקתי ובמשפט המינהלי של מדינת ישראל, ואף נגזר מעצם ההגדרה של מדינת ישראל כדין כמדינה יהודית ודמוקרטית :

אני סבור, כי בחינת הפעלת הסמכות לפי תקנה 119 לאור עקרונות יסוד המתחייבים הן מעצם היותה של מדינת ישראל מדינה יהודית ("איש בחטאו יומת") ומדינה דמוקרטית (השוו: בג"ץ 73/53 "קול העם" נגד שר הפנים, פ"ד ז 871 (1953)), והן נוכח עקרונות משפטנו החוקתי, בעיקר בהיבטים של מידתיות, כמו גם לאור ערכים אוניברסליים. עקרונות אלה כולם מחייבים לדעתי את המסקנה, כי לא ניתן לנקוט בסנקציה מכוח תקנה 119 כלפי בני משפחה בלתי מעורבים, וזאת ללא קשר לחומרת האירוע ולתכלית ההרתעתית שביסוד השימוש בסמכות. לא למותר להעיר כי דומה שהעקרון התנ"כי של "איש בחטאו יומת" הוא אביו הרעיוני של האיסור במשפט הבינלאומי על ענישה קולקטיבית. לדעתי, סנקציה המכוונת עצמה לפגיעה בחפים מפשע, אינה יכולה לעמוד, וזאת בין אם נראה בכך פגם של פגיעה בזכות, חריגה מסמכות, אי סבירות או העדר מידתיות (בג"ץ 8150/15 אבו ג'מל נ' מפקד פיקוד העורף, סעיף 13 לפסק דינו של כבוד השופט מזוז (פורסם בנבו, 22.12.2015)).

86. כן צוין בפסיקה כי ככל שנעשה שימוש שגרתי וקבוע יותר באמצעי הפוגע בחפים מפשע, כך קשה יותר לקבל את הטענה שהאמצעי האמור אינו מהווה ענישה קולקטיבית, אלא יש לו תכלית עניינית כזו או אחרת:

ריבוי וחזרתיות השימוש בתקנה על ידי המפקד הצבאי כל אימת שמתרחש פיגוע המסתיים בקיפוח חיי אדם – בטענה כי מדובר באמצעי הרתעתי ולא ענישתי הינו בבחינת הרחבת השימוש בתקנה כעניין שבמדיניות, כאשר **מסנקציה שאמורה להיות שמורה למצבי קיצון שצריכה להיות מופעלת במשורה, הפך השימוש בתקנה לשימוש תדיר שלא לומר שגרתי**. המשך קיום מדיניות זו תוך השענות על הערכת גורמי הביטחון כי מדובר באמצעי הרתעתי והימנעות מדיון ענייני ומעמיק בסוגיות העקרוניות ששימוש בתקנה זו מעלה, מוקשית היא בעיניי. **המשך השימוש בכלי זה הטומן בחובו פגיעה קשה בחפים מפשע מהווה ענישה קולקטיבית המופעלת בניגוד לעקרון היסוד לפיו:**

"איש בעונו יישא ואיש בחטאו יומת. וכדבר הנביא: "הנפש החוטאת היא תמות בן לא ישא בעוון האב ואב לא יישא בעוון הבן, צידקת הצדיק עליו תהיה ורישעת הרשע עליו תהיה" (יחזקאל יח כ). אין עונשין אלא-אם-כן מזהירין ואין מכים אלא את העבריין לבדו. זו תורת משה והוא הכתוב בספר תורת-משה: "לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות כי אם איש בחטאו יומת" (קרי: יומת) (מלכים ב יד ו) (בג"ץ 2006/97 ג'נימת ואח' נ' אלוף פיקוד מרכז – עוזי דיין, פ"ד נא(2) 651 (בג"ץ 4853/20 אבו בכר נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית, סעיף 2 לפסק דינו של כבוד השופט קרא (פורסם בנבו, 10.8.2020)).

87. בענייננו, החסימה של כביש הגישה לאל-עיסאווייה פוגעת בכלל תושבי השכונה – **כעשרים אלף אנשים לפחות, רובם המכריע חפים מפשע** – בשל מעשים של מספר אנשים. למשטרת ישראל יש כלים להתמודדות עם חשדות להפרת החוק, והיא מוסמכת לפעול לאיתור החשודים במעשים, לעצור אותם ולחקור אותם, וכך היא עושה כל הזמן. לא ברור מדוע ביחס לאירועים המתרחשים באזור הסמוך לאל-עיסאווייה, במקום לנקוט בהליכים כנגד החשודים עצמם, או בנוסף לכך, ננקטות סנקציות גורפות, הפוגעות בכלל תושבי השכונה. לא כך אמורה המשטרה לפעול ולא כך היא פועלת בשכונות אחרות ברחבי מדינת ישראל.

88. כאמור, על פי התגובה המקדמית מטעם המדינה בבג"ץ 7625/14, הכניסה הראשית לאל-עיסאווייה נחסמה גם היא באותה העת, לאחר ש"עשרות צעירים יצאו משכונת עיסאווייה לכיוון תחנת הדלק "דלק" שנמצאת בכניסה המערבית לעיסאווייה, לצד הציר הראשי. הצעירים זרקו בקבוקי תבערה ואבנים, חסמו את הציר במחסומי אבנים ופחים, הציתו מיכלי אשפה והחלו לעלות לכיוון שכונת הגבעה הצרפתית". אולם, החסימה הוסרה כעבור חמישה ימים. על פי התגובה המקדמית, אירוע דומה, אך חמור יותר, התרחש לאחר תשעה ימים, ואז הדרך הראשית שוב נחסמה, והחסימה הוסרה לאחר שמונה ימים. לעומת זאת, החסימה של רחוב אל ח'רובה לא הוסרה עד היום, והיא מוצבת במקום מזה שנים, וכבר הפכה מנקודתית וזמנית לקבועה. בכך מתחזק האופי הענישתי של החסימה, ונחלש מאוד הקשר שלה לאירוע זה או אחר.

89. הפגיעה הגורפת בציבור שלם, בשל מעשים המיוחסים למספר אנשים מתוכו (ואפילו העובדה שמדובר במעשים שנעשו על ידי תושבים מאל-עיסאווייה לא הוכחה, ולגבי חלק מהמעשים אף הובהר שכלל לא אותרו חשודים), מהווה פגיעה אסורה בחפים מפשע ומנוגדת לדין הבינלאומי ולעקרונות היסוד של המשפט הישראלי.

חוסר סבירות

90. כידוע, החלטה מינהלית היא סבירה אם היא מאזנת כראוי בין השיקולים הרלוונטיים להגשמת המטרה הלגיטימית של ההחלטה:

אותה מערכת עובדות ואותה החלטה מינהלית יכולים להיות סבירים, שעה שהם באים להגשים מטרה פלונית, ובלתי סבירים, שעה שהם באים להגשים מטרה אלמונית... אין להכריע בסבירותו של שיקול-דעת מינהלי בלי לבחון את המטרה הלגיטימית, אשר אותו שיקול-דעת בא להגשים. לעתים קרובות חייבת הרשות המינהלית, שעה שהיא חותרת אל מטרתה הלגיטימית, להכריע בין אינטרסים שונים ומנוגדים. לעתים ההכרעה היא פשוטה וקלה, שכן החוק המסמיך העדיף אינטרס אחד על פני רעהו, והרשות המינהלית אך מוציאה את דבר המחוקק הכוח אל הפועל. אך לעתים קרובות אין בדבר החקיקה הראשית, הכרעה בין האינטרסים, אלא אך מתן נוסחה כללית לאיזון ביניהם. במצב דברים זה על הרשות המינהלית לאזן את האינטרסים השונים במסגרת הנורמה הכללית שנקבעה על-ידי המחוקק. איזון זה הוא סביר, אם הרשות המוסמכת נותנת את המשקל הראוי, כלומר, המשקל המתבקש על-פי פירושה של הנורמה החקיקתית אותה מבצעת הרשות המינהלית, לאינטרסים השונים הבאים בחשבון. איזון זה אינו סביר, אם הרשות המוסמכת אינה נותנת משקל ראוי לאינטרסים השונים (בג"ץ 389/80 דפי זהב בע"מ נ' רשות השידור, פ"ד לה(1) 421, 445 (1980)).

91. בענייננו, ההחלטה של המשיבה 1 שלא להסיר את החסימה של כביש הכניסה לאל-עיסאווייה, משנת 2014 ועד היום, אינה מייחסת את המשקל הראוי, או משקל קרוב לכך, לפגיעה הקשה של החסימה בכלל תושבי אל-עיסאווייה החפים מפשע, כפי שפורט לעיל. משכך, מדובר בהחלטה בלתי סבירה באופן קיצוני, שאינה יכולה לעמוד.

ליקויים בהפעלת הסמכות

92. סעיף 3 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן: **פקודת המשטרה**) קובע כך:

משטרת ישראל תעסוק במניעת עבירות ובגילויין, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדין, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש.

93. סעיף 5 לפקודת המשטרה קובע כך:

במיוחד, ובלי לגרוע מהוראות סעיפים 4 ו-4א, יהא מתפקידו של כל שוטר –
(1) לקיים סדר בדרכים הציבוריות, ברחובות הציבוריים, במעברים, ברציפים, במקומות נחיתה, ברציפי רכבות, בנמלים, בנהרות, בתעלות, באגמים ובכל מקום שיש לציבור גישה אליו;
(2) למנוע הפרעות בשעת התקהלות או תהלוכה בדרכים הציבוריות וברחובות הציבוריים, או בסביבת בית תפילה בשעת תפילה בציבור, וכן כל אימת שדרך, רחוב, מעבר, רציף או מקום נחיתה עלולים להיות דחוסים או חסומים;
(3) ליתן דעתו על עבירות הנעברות בדרך, בכביש, ברחוב, במעבר או במקום ציבוריים;
(4) לקבל לרשותו מציאה או רכוש שאין עליו תובעים, ולנהוג בו באופן שנקבע;
(5) לעצור כל אדם שיש לו יסוד סביר לחשוד בו כי הוא מחזיק או מעביר, בכל אופן שהוא, רכוש גנוב או כל דבר שהחזקתו אינה חוקית, ולחפש בכליו ובגופו של אדם כאמור.

94. הסעיף הספציפי המתייחס למניעת הגישה למקום מסוים הוא סעיף 4א(א) לפקודת המשטרה, הקובע כך:

מצא שוטר כי קיים חשש ממשי לפגיעה חמורה בביטחון הנפש או הרכוש, רשאי הוא –

(1) להורות לכל אדם הנמצא באזור או במקום שבו קיים החשש האמור, הוראה סבירה הדרושה באופן חיוני לשם הצלת הנפש או הרכוש או למניעת הפגיעה, ובכלל זה להורות על מניעת גישה לאזור או למקום, או יציאה ממנו...

95. כלומר, ראשית, הסמכות של המשיבה 1 למנוע את הגישה לאזור או למקום מוגבלת למצבים של "חשש ממשי לפגיעה חמורה" בחיי אדם או ברכוש. הסמכות אינה קיימת כאשר החשש אינו ממשי, אלא ערטילאי, או כאשר הפגיעה בה מדובר אינה חמורה.
96. שנית, על פי סעיף 4א(א), ניתן להורות על מניעת הגישה לאזור או למקום רק כאשר ההוראה על כך סבירה, ורק כאשר היא נדרשת באופן חיוני.
97. אם כן, סעיף 4א(א) לפקודת המשטרה אינו מסמיך את המשיבה 1 למנוע מכלל התושבים את הגישה לאזור החסום, משנת 2014, לכל המאוחר, ועד היום, בשל שריפות בשטח פתוח ומספר היתקלויות של תושבים עם המשטרה. לא ניתן לומר בנסיבות אלו שקיים "חשש ממשי" ל"פגיעה חמורה" בנפש או ברכוש, בכל יום ויום לאורך כל השנים האלה, ולא ניתן לומר שמניעת הגישה של הציבור לכניסה החסומה לאורך כל התקופה הזאת היא "סבירה", או "חיונית", כאשר ברקע הדברים עומדים בעיקר שריפות עשבים, שממילא אינן קשורות לחסימת הכביש, וכאשר החסימה עומדת במקומה, למעט הפוגות קצרות, מאז האינתיפאדה השנייה, והמשיבה 1 עצמה טוענת שלא חל שיפור במצב מאז.
98. בהוראת המשטרה שמספרה 02.01.01 ושכותרתה "משטרת ישראל – ייעוד, תפקידים, ארגון ומבנה" נכתב כך:

תפקידים

- א. לחשוף עבירות ולמנוע את עשייתן.
- ב. לחקור עבירות שחקירתן לא נמסרה בדין לרשות חוקרת אחרת.
- ג. לגלות עבריינים ולהביאם לדין.
- ד. לשמור על ביטחון הנפש והרכוש.
- ה. לשמור על הסדר הציבורי, ובכלל זה להסדיר את חופש ההפגנה והמחאה על פי הדין.
- ו. להסדיר את התנועה בדרכים, לפקח עליה ולאכוף את החוקים שעניינם עבירות הנעשות בדרך.
- ז. לתת סיוע ראשוני לנפגעי עבירה.
- ח. לסייע לרשויות אכיפת חוק אחרות במלאכתן, על פי הקבוע בחוק או על פי מדיניות שקבע המפקח.
- ט. לשמור על עצורים עד להעברתם למשמורת שירות בתי הסוהר.
- י. למלא כל תפקיד אחר המוטל על המשטרה על פי דין.

הוראת המשטרה שמספרה 02.01.01 מצורפת ומסומנת ע/25.

99. אם כן, המשטרה מוסמכת, וחייבת, לפעול לאכיפת החוק ולשמירה על הסדר הציבורי, ויש לה כלים מתאימים למילוי תפקידיה. אם קיימת תופעה חוזרת של עבירות על החוק או של הפרת הסדר הציבורי, המשיבה 1 היא שאחראית לטפל בתופעה, להפסיק אותה ולמנוע את הישנותה, ועליה לעשות זאת באמצעות הסמכויות הנתונות לה – חקירת עבירות, הבאת עבריינים לדין, שמירה על הסדר במרחב הציבורי וכיו"ב, ולא באמצעות כלי שלא מתקיימים התנאים שבחוק לשימוש בו. החקירה של עבירות והשמירה על הסדר הם התפקידים הקלאסיים של המשטרה, והם הוטלו עליה בדיוק לצורך ההתמודדות עם התופעה שעליה היא מלינה – הפרות חוק. המשטרה אינה רשאית לחסום את הגישה של כלל הציבור למקום מסוים, במשך שנים, ודאי לא כאשר מדובר בכניסה לשכונה שבה מתגוררים כעשרים אלף בני אדם לפחות, כתחליף לעשיית העבודה השוטפת והמתבקשת של אכיפת החוק. המשטרה היא רשות ציבורית ויש לה חובת נאמנות כלפי כלל הציבור, כולל הציבור המתגורר באל-עיסאווייה, ועליה לפעול באופן שמיטיב עם הציבור, ולא באופן שפוגע בו. כפי שבכל רחבי מדינת ישראל

המשטרה מטפלת בעבריינות, כולל עבריינות חוזרת וקשה, בלי לחסום את הכניסה לשכונות שלמות לאורך שנים, כך עליה לעשות גם כאשר מדובר בעבירות שנעשות באזור הסמוך לאל-עיסאווייה.

סיכום

100. החסימה של הכניסה לאל-עיסאווייה פוגעת בצורה קשה באלפי בני אדם חפים מפשע. היא פוגעת בזכויות היסוד של התושבים לחופש תנועה ולכבוד, היא מכבידה על שגרת היומיום שלהם, והיא מסכנת את בריאותם ולעתים אף את חייהם. הפגיעות האלה אינן מידתיות ואינן סבירות. בנוסף, חסימת הכניסה לשכונה שלמה, בשל מעשים המיוחסים למספר אנשים, מהווה ענישה קולקטיבית אסורה. מניעת הגישה למקום בנסיבות כאלה ובאופן הזה אף מהווה חריגה מהתנאים שנקבעו בחקיקה להפעלת הסמכות הזאת, וזאת כאשר הוקנו למשיבה 1 סמכויות אחרות, מתאימות יותר ופוגעניות פחות, להגשמת אותן התכליות.

101. נוכח כל האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו על תנאי כמבוקש בעתירה.

102. כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבות בהוצאות העותרים ובשכר טרחת עורכי דין.

22 במרץ 2021.

תהילה מאיר, עו"ד
ב"כ העותרים

[ת.ש. 108887]